

Viite

ECOFIN-neuvosto 8.12.2023 sekä Euroryhmän ja laajennetun kokoonpanon kokoukset 7.12.2023, Bryssel

Suomea kokouksissa edustaa valtiovarainministeri Riikka Purra.

Tiivistelmä

Finanssipoliittisten sääntöjen muuttaminen

ECOFIN-neuvosto käsittelee 8.12.2023 kokouksessaan finanssipoliittisten sääntöjen muuttamista. Puheenjohtajamaa tavoittelee kokouksessa asialistan mukaan yleisnäkemyistä. Kaikista lainsäädäntöehdotuksista on nyt saatu puheenjohtajan kompromissiehdotukset, mutta niitä ei ole vielä kaikilta osin käsitelty neuvoston työryhmässä. Komission ja puheenjohtajamaa Espanjan tavoitteena on neuvoston maaliskuisten päätelmien mukaisesti saavuttaa sopu lainsäädäntöehdotuksista vuoden loppuun mennessä. Valtioneuvoston kantoja komission lainsäädäntöehdotuksiin on käsitelty U-kirjelmässä U 23/2023 vp.

Muut asiat

Neuvosto käsittelee edistymisraportit koskien uusien omien varojen päivitettyä pakettia sekä yhtenäisvaluuttapakettia. Lisäksi neuvosto käy näkemystenvaihdon Venäjän Ukrainaan kohdistaman hyökkäyksen talous- ja rahoitusvaikutuksista. Talouden elpymisen asiakohdassa neuvoston on tarkoitus hyväksyä 13 jäsenvaltion päivitettyt elpymis- ja palautumissuunnitelmat. Samalla neuvosto saa tilannekatsauksen elpymis- ja palautumistukivälineen toimeenpanosta. Eurooppalaiseen ohjausjaksoon 2024 liittyen neuvosto saa esittelyn komission syyspaketista, joka sisältää vuosittaisen kestävän kasvun selvityksen 2024, varoituskansallisia koskevan kertomuksen 2024 sekä suosituksen euroalueen talouspolitiikasta. Lisäksi hyväksytään Yritysverotuksen käytännösääntötyöryhmän raportti ja päätelmät jatkotyöstä sekä Ecofin-neuvoston raportti veroasioista Eurooppa-neuvostolle.

Euroryhmä 7.12.

Euroryhmässä esillä ovat euroalueen suositukset vuodelle 2024, euromaiden alustavien talousarviosuunnitelmien arviointi sekä euroalueen budjettitilanne ja näkymät kokonaisuudessaan sekä valuuttakurssimekanismin ERM II:n toiminta. Euroryhmän laajennetussa kokoonpanossa keskustellaan Euroopan pääoma- ja rahoitusmarkkinoiden tulevaisuudesta.

Asialista:

1. Asialistan hyväksyminen
2. (mahd.) A-kohtien hyväksyminen

Lainsäädäntöasiat

3. **Uusien omien varojen päivitetty paketti** s. 4
= *Edistymisraportti*
4. **Yhtenäisvaluttapaketti** s. 9
a) **Asetus digitaalisesta eurosta**
b) **Asetus eurokäteisen laillisen maksuvälineen asemasta**
= *Edistymisraportti*
5. **Finanssipoliittisten sääntöjen muuttaminen** s. 13
a) **Asetus talouspolitiikan ja monenvälisen julkisen talouden valvonnan tehokkaasta yhteensovittamisesta**
b) **Asetus liiallisia alijäämiä koskevan menettelyn täytäntöönpanon nopeuttamisesta ja selkeyttämisestä**
= *Yleisnäkemys*
6. **Muut asiat**
Tilannekatsaus vireillä oleviin rahoituspalvelualan lainsäädäntöhankkeisiin
= *Puheenjohtaja tiedottaa*

Ei-lainsäädäntöasiat

7. **Finanssipoliittisten sääntöjen muuttaminen**
Direktiivi jäsenmaiden julkisen talouden kehyksiä koskevista vaatimuksista
= *Yleisnäkemys*
8. **Venäjän Ukrainaan kohdistaman hyökkäyksen talous- ja rahoitusvaikutukset** s. 20
= *Näkemystenvaihto*
9. **Taloudellinen elpyminen Euroopassa**
a) **Elpymis- ja palautumistukivälineen toimeenpano** s. 25
= *Tilannekatsaus*
b) **Elpymis- ja palautumistukivälineen mukaiset neuvoston täytäntöönpanopäätökset** s. 27
= *Hyväksyminen*
10. **Eurooppalainen ohjausjakso 2024: Vuosittainen kestävä kasvun selvitys 2024, Varoitusmekanismi-raportti 2024, Suositus euroalueen talouspolitiikasta** s. 43
= *Komission esittely ja näkemystenvaihto*
11. **Ecofin-neuvoston raportti veroasioista Eurooppa-neuvostolle** s. 50
= *Hyväksyminen*
12. **Päätelmät yritysverotuksen Käytännesääntö-työryhmässä saavutetusta edistyksestä** s. 52
= *Hyväksyminen*

13. Muut asia**Torstai 7.12.**

15.30	Euroryhmä	s. 54
17:15	Euroryhmä laajennettu kokoonpano	s. 54

Perjantai 8.12.

9.00	Aamiainen
	Ecofin-neuvosto

Valtiovarainministeriö

Perusmuistio

EU/325/2023-VM-27

Kukkonen Panu

23.11.2023

ECOFIN-neuvosto 8.12.2023, Bryssel; 3. Uusien omien varojen päivitetty paketti

Kokous

Talous- ja rahoitusasioiden neuvosto 8.12.2023

Eduskuntatunnus

U 22/2022 vp., UJ 21/2023 vp. ja UJ 23/2023 vp.

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Euroopan komissio antoi 20.6.2023 ehdotuksensa (COM(2023) 331 final) neuvoston päätökseksi Euroopan unionin omien varojen järjestelmästä annetun päätöksen (EU, Euratom) 2020/2053 muuttamisesta uusien omien varojen käyttöönottamiseksi. Komission päätösehdotuksen yhteydessä antamassa tiedonannossa (COM(2023) 330 final) selostetaan yleisellä tasolla säädösehdotusten tavoitteita.

Komission antamat ehdotukset ovat muutosehdotuksia (2. kori) komission 22.12.2021 antamille (1. korin) ehdotuksille uusiksi omiksi varoiksi, joista annettiin 10.3.2023 eduskunnalle U-kirjelmä (U 22/2022 vp). U-jatkokirjelmä (UJ 21/2023 vp) komission 2. korin ehdotuksista annettiin eduskunnalle 8.9.2023.

Lisäksi komissio antoi 20.6.2023 omia varoja koskevat teknistyyppiset, päivitetty asetuseräehdotukset, jotka koskevat omien varojen käyttöön asettamista (MAR-asetus: COM(2023) 333 final) ja täytäntöönpanoa (IMSOR-asetus: COM(2023) 332 final). Näistä ehdotuksista laadittiin erillinen valtioneuvoston U-jatkokirjelmä (UJ 23/2023 vp).

Espanjan EU-puheenjohtajuuskaudella vuoden 2023 toisella vuosipuoliskolla järjestettiin yhteensä seitsemän neuvoston omien varojen työryhmän kokousta.

Ecofin-neuvosto käsittelee 8.12.2023 puheenjohtajamaan uusia omia varoja koskevaa edistymisraporttia.

Suomen kanta

Suomi ottaa edistymisraportin tiedoksi.

Suomen kannat komission 22.12.2021 antamiin ehdotuksiin (1. korin ehdotuksiin) uusiksi omiksi varoiksi on esitetty U-kirjelmässä U 22/2022 vp. Lisäksi U-jatkokirjelmällä (UJ 21/2023 vp) täydennettiin uusia omia varoja koskevia Suomen kantoja mm. seuraavasti:

Suomi katsoo, että mahdolliset uudet omat varat tulisi ottaa käyttöön vasta unionin uuden rahoituskehyskauden alussa vuonna 2028, jolloin olisi tiedossa myös tuleva menotaso, joka osaltaan määrittelee EU:n rahoitustarpeet. Siten neuvottelut uusista omista varoista tulisi pitää erillään käynnissä olevista neuvotteluista nykyisen EU:n rahoituskehyskauden välitarkistuksesta sekä tavanomaisesta EU:n vuotuisen talousarvion hyväksymismenettelystä.

Suomi katsoo ensisijaisesti, että mahdollisilla uusilla omilla varoilla kerättävä määrä mitoitettaisiin elpymisvälineen takaisinmaksun menoja vastaavan määrän mukaisesti huomioiden kuitenkin jo päätetyt uudet menokohteet, kuten ilmastotoimien sosiaalirahaston rahoitus.

Pääasiallinen sisältö

Omia varoja koskevat ehdotukset perustuvat heinäkuussa 2020 Eurooppa-neuvostossa sovittuun linjaukseen sekä myöhemmin joulukuussa 2020 tehtyyn EU:n toimielinten väliseen sopimukseen uusien omien varojen käyttöönottamiseksi monivuotisen rahoituskehyskauden aikana 2021-2027.

EU:n toimielinten väliseen sopimukseen kirjatun suunnitelman mukaisesti komissio ehdotti 22.12.2021 uusia omia varoja (1. ehdotuskokonaisuus), jotka muodostuisivat: 1. EU:n päästökauppajärjestelmästä kertyvistä huutokauppatuloista (ETS, 25% tuloista EU-budjettiin), 2. Hiilirajamekanismista saatavista tuloista (CBAM, 75% EU-budjettiin), sekä 3. Kansallisesta rahoitusosuudesta, joka olisi 15 % suurten monikansallisten yritysten markkinavaltioille allokoitavasta jäännösvoitosta (ns. Pilari 1 oma vara). Tähän liittyen komissio antaisi myöhemmin erillisen direktiiviehdotuksen.

Komissio antoi toimielinten välisen sopimuksen mukaisen toisen ehdotuskokonaisuuden 20.6.2023, jonka keskeinen sisältö on seuraava:

- Komissio muutti 22.12.2021 antamaansa ehdotusta EU:n päästökauppajärjestelmästä kertyvistä tuloista (ETS oma vara, emission trading system) siten, että EU-budjettiin siirrettävä osuus päästökauppatuloista nousisi 30 prosenttiin aikaisemmin ehdotetun 25 prosentin sijaan. Komissio myös täsmensi ETS-tuloja omina varoina koskevaa aikataulua siten, että nykyisestä kiinteiden laitosten päästökauppajärjestelmästä (ml. merenkulku) kertyviä tuloja voitaisiin kerätä EU-budjettiin vuoden 2024 alusta lukien ja uuden tieliikenteen ja rakennusten päästökauppajärjestelmästä tuloja vuoden 2028 alusta lukien.
- Komissio täsmensi hiilirajamekanismi omana varana (CBAM oma vara, carbon border adjustment mechanism) koskevaa käyttöönoton aikataulua siten, että tuloja siirrettäisiin EU-budjettiin vuonna 2028.
- Komissio päivitti aikaisempaa ehdotustaan yritysverotukseen perustuvasta omasta varasta (ns. pilari 1 oma varasta) ehdottamalla tilastollista yritysten voitto-osuuteen perustuvaa kansallista maksuosuutta (ts. kansallisista talousarvioista maksettavaa osuutta). Tämä oma vara olisi mahdollista ottaa käyttöön vuonna 2024, mutta se olisi luonteeltaan väliaikainen, kunnes kansainväliseen yritysverotukseen liittyvät ratkaisut ovat selvillä ja siihen liittyvästä omasta varasta on päästy sopuun.

Lisäksi komissio antoi 20.6.2023 omia varoja koskevat teknistyyppiset, päivitetty asetuseräehdotukset, jotka koskevat omien varojen käyttöön asettamista (MAR-asetus: COM(2023) 333 final) ja täytäntöönpanoa (IMSOR-asetus: COM(2023) 332 final). Asetuseräehdotukset huomioivat 55-valmiuspaketin aiheuttamat muutokset ETS- ja CBAM omiin varoihin, sekä sisältää tarvittavat lisäykset tilastollisesta yritysten voitto-osuuteen perustuvasta omasta varasta.

Komission omia varoja koskevien ehdotusten käsittely aloitettiin neuvoston omien varojen työryhmässä 28.6.2023. Komissio esitteli ehdotuksensa talous- ja rahoitusasioiden neuvostossa Brysselissä 14.7.2023, jossa jäsenvaltioilla oli mahdollisuus esittää alustavia kantojaan ehdotuksesta. Jäsenvaltioiden näkemyksissä korostui tarve käydä komission ehdotukset huolellisesti läpi. Tämä tarkoitti lähinnä informaation ja jäsenvaltiokohtaisten vaikutusarvioiden (laskelmien) saantia komissiolta kannanmuodostuksen tueksi. Lisäksi jäsenvaltiot totesivat, että myös nykyinen omien varojen järjestelmä tuottaisi riittävät tulot unionin talousarvioon elpymisvälineen lainanhoitoon liittyvien kustannusten kattamiseksi tulevina vuosina, kun elpymisvälineen takia otettuja lainoja ryhdytään lyhentämään.

Komissio jakoi jäsenvaltioille informaatiota koskien mm.: a) Päivitettyjä, jäsenvaltiokohtaisia ennusteita koskien uusista omista varoista saatavia tuloja, b) Elpymisvälineen takia otettujen lainojen takaisinmaksuun liittyviä kustannuksia, jotka määrittäisivät tarpeen uusien omien varojen avulla kerättävien tulojen määrälle, c) Tilastollista yritysten voitto-osuuteen perustuvan oman varan ennustamista, käyttöön asettamista ja valvontamenettelyjä, sekä d) Muita teknistyyppisiä kysymyksiä, jotka liittyvät uusien omien varojen pakettiin.

Jäsenvaltiot ovat korostaneet uusien omien varojen huolellista käsittelyä neuvoston työryhmässä ilman tiukkaa aikataulupainetta, ja ovatkin pyytäneet lisää aikaa ehdotusten käsittelyyn kannan muodostamiseksi. Kuitenkin yleistä skeptisyyttä komission ehdotuksia kohtaan oli havaittavissa, koskien erityisesti ehdotusta tilastollisesta yritysten voitto-osuuteen perustuvasta omasta varasta. Useiden jäsenvaltioiden mielestä tämä uusi oma vara ei toisi uutta lisäarvoa nykyiseen bruttokansantuloon perustuvaan omaan varaan verrattua, ei toisi ns. uutta rahaa (fresh money) EU-budjettiin, eikä tasapainottaisi jäsenvaltioiden EU-maksuosuuksia.

Toisaalta jäsenvaltiot ilmaisivat sitoumuksensa toimielinten väliseen sopimukseen koskien uusien omien varojen käsittelyn aikataulua ja eräät jäsenvaltiot ovat ilmaisseet halukkuutensa jatkaa ehdotusten käsittelyä mahdollisen ratkaisun aikaansaamiseksi ennen vuoden 2023 loppua. Puheenjohtajamaa lähetti kyselyn jäsenvaltioille kartoittaakseen neuvottelun jatkoa, johon jäsenvaltiot vastasivat suullisesti neuvoston omien varojen työryhmän kokouksessa 13.10.2023. Kysely vahvisti yleisen skeptisyyden komission ehdottamia uusia omia varoja kohtaan, ja vain muutamalla jäsenvaltioilla oli valmius jatkaa työtä uusista omista varoista saatavan sovun aikaansaamiseksi ennen vuoden loppua. Toisaalta useat jäsenvaltiot näkivät hiilirajamekanismiin perustuvan oman varan potentiaalisena uutena omana varana. Lisäksi keskustelua päästökauppaan perustuvasta omasta varasta oltiin valmiita jatkamaan eräiden jäsenvaltioiden taholta, jos ehdotukseen tehtäisiin tiettyjä muutoksia.

Suomi on ilmaissut kantanaan, että mahdolliset uudet omat varat voitaisiin ottaa käyttöön seuraavan EU:n monivuotisen rahoituskehyskauden alussa vuonna 2028, jolloin on tiedossa myös omilla varoilla rahoitettavat menot. Lisäksi uusista omista varoista saatavat tulot tulisi mitoittaa elpymisvälineen lainojen takaisinmaksun liittyvien kustannusten mukaiseksi. Mahdollisina uusina unionin rahoituslähteinä Suomi pitää uudesta tieliikenteen ja rakennusten päästökauppajärjestelmästä ja hiilirajamekanismista saatavia tuloja, jotka alkaisivat kerryttää tuloja EU:n budjettiin vuodesta 2028 alkaen.

Euroopan tilintarkastustuomioistuin antoi lausunnon No. 04/2023 komission antamasta asetusmuutosehdotuksesta koskien omien varojen käyttöön asettamista (ns. MAR-asetuksesta). Lausunto käsiteltiin neuvoston omien varojen työryhmässä 14.11.2023. Jäsenvaltiot ovat ilmaisseet kantanaan yhdistää erilaiset, eri omiin varoihin liittyvät MAR-asetukset yhdeksi kokonaisuudeksi mahdollisimman pian: komissiolta odotetaan tähän ehdotusta.

Toimielinten väliseen sopimukseen tehdyn kirjauksen mukaisesti komission tuli antaa ehdotuksia uusiksi omiksi varoiksi vuoden 2023 loppuun mennessä. Neuvottelujen jouduttamiseksi komissio päätti antaa ehdotukset (2. korin) etuajassa jo kesäkuussa 2023.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Omien varojen päätös perustuu SEUT 311(3) artiklaan ja Euratom-sopimus 106a artiklaan. Neuvosto vahvistaa päätöksen erityistä lainsäätämistä noudattaen ja Euroopan parlamenttia kuultuaan yksimielisesti. Päätös tulee voimaan, kun jäsenvaltiot ovat hyväksyneet sen valtiosääntönsä asettamien vaatimusten mukaisesti.

Käsittely Euroopan parlamentissa

-

Kansallinen valmistelu

Valtiovarainministeriö
EU-ministerivaliokunta 30.11.2023

Eduskuntakäsittely

Komission 22.12.2021 antamista ehdotuksista uusiksi omiksi varoiksi annettiin 10.3.2022 eduskunnalle U-kirjelmä (U 22/2022 vp). U-jatkokirjelmä (UJ 21/2023 vp) annettiin eduskunnalle 8.9.2023.

Komission 14.3.2022 antamista omien varojen käyttöön asettamista ja täytäntöönpanoa koskevista asetusehdotuksista (MAR- ja IMSOR-asetukset) annettiin 19.5.2022 eduskunnalle U-kirjelmä (U 39/2022 vp). U-jatkokirjelmä (UJ 23/2023 vp) annettiin eduskunnalle 8.9.2023.

Suuri valiokunta 1.12.2023

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Unionin omia varoja koskevilla ehdotuksilla ei olisi välitöntä vaikutusta Ahvenanmaan asemaan.

Taloudelliset vaikutukset

Komission ehdottamilla uusilla omilla varoilla kerättäisiin tuloja EU-budjettiin yhteensä 206 miljardia euroa vuosina 2024-2030 eli vuosittain keskimäärin noin 30 miljardia euroa. Tulot kasvavat voimakkaasti vuodesta 2028 alkaen, kun uudesta tieliikenteen ja rakennusten päästökauppajärjestelmästä sekä hiilirajamekanismista alettaisiin kerätä varoja unionille.

Suomen osuus näistä tuloista olisi kokonaisuudessaan noin 3,5 miljardia euroa ajanjaksolla 2024-2030 eli vuosittain keskimäärin noin 500 miljoonaa euroa. Suomen maksuosuus olisi noin 1,70 prosenttia jäsenvaltioilta yhteensä EU-budjettiin kerättävistä uusista omista varoista. Suomen maksuosuus jäisi siten jonkin verran suuremmaksi kuin Suomen keskimääräinen BKTL-osuus (1,62%), mikä merkitsisi noin 25-30 miljoonan euron vuosittaista taloudellista tappiota verrattuna tilanteeseen, jossa tuloja vastaava määrä unionin talousarvioon kerättäisiin täydentävällä BKTL omalla varalla.

Suomen EU-maksujen kannalta tilanne ajanjaksolla 2024-2030 on kaksijakoinen: kun uusi tieliikenteen ja rakennusten päästökauppajärjestelmä ja hiilirajamekanismi alkaisivat komission ehdotuksen mukaisesti kerryttää tuloja unionin talousarvioon

vuodesta 2028 alkaen, uusien omien varojen vaikutus kääntyisi Suomelle taloudellisesti positiiviseksi.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

WK 15061/2023 INIT

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

VM/BO, budjettineuvos Panu Kukkonen puh. +358 40 521 9410,
etunimi.sukunimi@gov.fi

VAHVA-tunnus

EU/325/2023
EU/8/2023

Liitteet -

Viite -

ECOFIN-neuvosto 8.12.2023, Bryssel; 4. Yhtenäisvaluuttapaketti; Edistymisraportti

Kokous

Talous- ja rahoitusasioiden ministerineuvosto 8.12.2023

Eduskuntatunnus

U 58/2023 vp

U 60/2023 vp

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Espanja esittelee työtään neuvottelujen puheenjohtajana antamalla Ecofin-neuvostolle raportin työn edistymisestä yhtenäisvaluuttapaketin käsittelyssä.

Komissio antoi 28.6.2023 yhtenäisvaluuttapaketin nimellä asetusehdotukset sekä eurokäteisen laillisen maksuvälineen asemaa, että digitaalista euroa koskevasta lainsäädäntökehystä. Ehdotuksia on käsitelty neuvoston finanssipalvelu- ja pankkiunionityöryhmän kokouksissa heinäkuusta 2023 lähtien ja kyseessä on ensimmäinen kerta, kun asetusehdotusta käsitellään Ecofin-neuvoston piirissä.

Suomen kanta

Suomi ottaa edistymisraportin tiedoksi.

Valtioneuvoston kannat käteisasetukseen on määritelty kirjelmässä U 58/2023 vp ja digieuroasetukseen kirjelmässä U 60/2023 vp, joissa todetaan mm. seuraavasti:

Valtioneuvosto katsoo, että laillisen maksuvälineen määritelmän tuominen yhteiseen lainsäädäntöön on perusteltua yhdenmukaisen koko EU-aluetta koskevan sovellettavuuden vuoksi. Valtioneuvosto pitää perusteltuna komission ehdotuksia siitä, että käytettävää maksuvälinettä koskevan päätöksenteon tulisi perustua osapuolten tosiasiallisiin valintamahdollisuuksiin ja että käteisen vastaanottamisesta kieltäytymisen tulisi perustua asianmukaisiin ja painaviin syihin.

Valtioneuvosto kiinnittää huomiota siihen, että ehdotuksessa komissiolle siirrettäisiin varsin laajaa harkintavaltaa sisältävää toimivaltaa antaa delegoituja säädöksiä ja täytäntöönpanosäädöksiä. Valtioneuvoston näkemyksen mukaan komission tehtävänä tulisi olla käteisen saatavuuden ja käytettävyyden arviointi eri jäsenvaltioissa, mutta

komissiolle ei tulisi siirtää 9 artiklan 5 kohdan mukaista toimivaltaa määrätä täytäntöönpanosäädöksin yksittäisiä jäsenvaltioita velvoittavista korjaavista toimenpiteistä.

Valtioneuvosto toteaa, että rahajärjestelmän uskottavuus perustuu luottamukseen, sekä rahajärjestelmän ankkurin, että myös liikepankkirahan osalta. Tästä syystä valtioneuvosto pitää tärkeänä, että yleisön pääsy yleisesti hyväksytyyn ja luotettavaan keskuspankkirahaan olisi mahdollista myös jatkuvasti digitalisoituvassa taloudessa.

Valtioneuvosto katsoo, että keskuspankkirahaa sen eri muodoissa tulisi säännellä pitkälti samoin ehdoin, jolloin digitaalisen euron asema laillisena maksuvälineenä tulisi olla verrannollinen eurosetelien ja kolikkojen vastaavaan asemaan, ottaen kuitenkin huomioon sekä digitaalisen maksamisen että käteisrahan ominaispiirteet.

Valtioneuvosto kannattaa toimia, joilla mahdollisen digitaalisen keskuspankkirahan käsittelyä lainsäädännössä selkiytetään sekä euroalueella, että yhteismarkkina-alueella. Valtioneuvosto korostaa, että digitaalinen euro olisi nykyisiä vähittäismaksamisen markkinoita ja maksutapoja täydentävä uusi maksutapa ja katsoo, että ehdotuksen jatkovalmistelussa tulisi huomioida vähittäismaksamisen markkinoiden kilpailullisuusnäkökulmat sekä edellytykset monimuotoisten markkinatoimijoiden osallistumiselle.

Pääasiallinen sisältö

Puheenjohtaja esittelee raportissa yhtenäisvaluuttapakettia koskevien lainsäädäntöehdotusten käsittelyn etenemistä syksyn aikana.

Yhtenäisvaluuttapaketti koostuu kolmesta erillisestä lainsäädäntöehdotuksesta, joissa säädetään yleisölle tarjolla olevaa keskuspankkirahaa sen eri muodoissa. Ensimmäinen lainsäädäntöesitys koskettaa eurokäteisen asemaa laillisena maksuvälineenä ja kaksi muuta asetusehdotusta digitaaliseen euroon liittyvää sääntelyä.

Neuvoston finanssipalvelu- ja pankkiunionityöryhmän kokouksia on järjestetty 7 kappaletta, joista kahdessa kokouksessa sekä käteisasetusta, että digieuroasetusta käsiteltiin yhdessä ja lopuissa kokouksissa keskitytty asetusehdotusten omiin kokonaisuuksiin.

Eurokäteistä koskevan sääntelyn tavoitteena on turvata eurokäteisen rooli laillisena maksuvälineenä varmistuen sen laaja hyväksyttävyyys ja riittävä saatavuus.

Sääntelyn tavoitteena on luoda digitaaliselle eurolle lainsäädännöllinen kehys, joka varmistaa euron aseman yhteisenä valuuttana euroalueella. Digitaalinen euro olisi tarjolla vähittäismaksamista varten ja sen liikkeeseenlaskusta päättäisi eurojärjestelmä.

Digitaalisen euron asetusehdotuksen osalta jäsenvaltioiden kannat vaihtelevat suuresti käsiteltävien teemojen mukaisesti, sillä maksuvälineen uuden luonteen takia valtioihin ei ole ehtinyt muodostua uusia käytäntöjä. Jäsenvaltiot jakavat vahvasti näkemyksen lainsäädännön ja sen yksityiskohtaisen käsittelyn tarpeellisuudesta. Jäsenvaltiot jakavat pitkälti näkemykset rahoitusvakauden turvaamiseen liittyvien säännösten tarpeellisuudesta. Eroja jäsenvaltioiden välisissä näkemyksissä voi katsoa nousevan mm. yleisestä suhtautumisesta maksamisen kilpailullisuusnäkökulmiin, yksityisyyden suojaan, rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämiseen.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Keskuspankkirahaa, eli eurokäteistä ja sen mahdollista digitaalista muotoa ehdotetaan säänneltäväksi SEUT-sopimuksen artiklan 133 mukaisesti: Euroopan parlamentti ja neuvosto säätävät tavallista lainsäätämisyjärjestystä noudattaen toimenpiteistä, jotka ovat tarpeen euron käytössä yhteisenä rahana, sanotun kuitenkaan rajoittamatta Euroopan keskuspankin toimivaltuuksia. Näistä toimenpiteistä säädetään, kun Euroopan keskuspankkia on kuultu.

Lainsäädäntöehdotukset käsitellään tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä ja hyväksymisestä päätetään neuvostossa määräenemmistöllä.

Käsittely Euroopan parlamentissa

Lainsäädäntöehdotusten vastuuvaiokunta Euroopan parlamentissa on talous- ja raha-asioiden valiokunta (ECON). Euroopan parlamentti on nimennyt digitaalisen euron asetuksen esittelijäksi Stefan Bergerin (EPP). Ensimmäinen valiokunnan julkinen kuuleminen asetusehdotuksen pohjalta järjestetään 28.11.2023. Euroopan parlamentin käsittelyaikatauluun vaikuttaa eteneminen neuvotteluissa, sekä mahdollisesti myös europarlamenttivaalien asettamat aikataululliset rajoitteet.

Kansallinen valmistelu

Valtiovarainministeriö
EU-ministerivaliokunta 30.11.2023

Eduskuntakäsittely

Eduskunta käsittelee eurokäteisen laillisen maksuvälineen asemaa koskevaa asetusehdotusta tunnuksella U 58/2023 vp.

Eduskunta käsittelee digitaalista euroa koskevaa asetusehdotusta tunnuksella U 60/2023 vp.

Eduskunta on aiemmin käsitellyt digitaalista euroa myös tunnuksilla E 9/2021 vp ja EJ 3/2022 vp.

Suuri valiokunta 1.12.2023

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Asetukset ovat suoraan sovellettavaa oikeutta. Asia kuuluu Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 27 ja 29 §:n perusteella valtakunnan lainsäädäntövaltaan.

Taloudelliset vaikutukset

Asetusehdotuksessa esitetty julkisen toimijan jakelu- ja palveluvelvoite digitaalisen euron maksupalveluiden osalta voi toteutuessaan mahdollisesti sisältää pidemmällä aikavälillä budjettivaikutuksia. Vaikutusten suuruusluokan tarkempaan arviointiin on tarvetta keskittyä neuvottelutuloksen, sekä mahdollisen digitaalisen euron teknisen toteutustavan selvityä.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

Asetus digitaalisesta eurosta (COM(2023) 369 final)

Asetus digitaalisesta euron palveluntarjoamisesta euroalueen ulkopuolisiin jäsenmaihiin sijoittuneiden toimijoiden toimesta (COM(2023) 369 final)

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

VM/RMO, neuvotteleva virkamies Kari Kemppainen, puh. 029 553 0254

VM/RMO, finanssisihteeri Atte Jantunen, puh. 029 553 0508 etunimi.sukunimi@gov.fi

VAHVA-tunnus

EU/902/2023

EU/903/2023

EU/904/2023 Asetus digitaalisesta euron palveluntarjoamisesta euroalueen ulkopuolisiin jäsenmaihiin sijoittuneiden toimijoiden toimesta

EU/8/2023

Liitteet -

Viite -

Valtiovarainministeriö

Perusmuistio

EU/707/2023-VM-9

Kekäläinen Antti

24.11.2023

ECOFIN-neuvosto 8.12.2023, Bryssel; 5. ja 7. Finanssipoliittisten sääntöjen muuttaminen

Kokous

Talous- ja rahoitusasioiden neuvosto 8.12.2023, Bryssel

Eduskuntatunnus

U 23/2023 vp

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Euroopan komissio julkaisi 26.4.2023 ehdotuksensa lainsäädäntömuutoksista Euroopan unionin (EU) finanssipoliittikan sääntökehikon uudistamiseksi. Talous- ja rahoitusasioiden neuvosto kävi aiheesta politiikkakeskustelun 16.6.2023, ja sen jälkeen ministerit ovat keskustelleet aiheesta heinä-, syys-, loka- ja marraskuun kokousten yhteydessä. Marraskuun kokouksen yhteydessä käsiteltiin puheenjohtajamaan suuntaviivojen avulla erityisesti erilaisten turvalausekkeiden käyttämistä osana uudistettua kehikkoa. Puheenjohtajamaa Espanja tavoittelee joulukuun kokouksessa asialistan mukaan yleisnäkemyttä.

Komission ja puheenjohtajamaa Espanjan tavoitteena on neuvoston maaliskuisten päätelmien mukaisesti saavuttaa sopu lainsäädäntöehdotuksista vuoden loppuun mennessä. Lainsäädäntöehdotusten käsittely on alkanut 8.5.2023 neuvoston työryhmässä. Kaikista lainsäädäntöehdotuksista on nyt saatu puheenjohtajan kompromissiehdotukset, mutta niitä ei ole vielä kaikilta osin käsitelty neuvoston työryhmässä. Osa jatkokäsittelyä edellyttävistä ehdotuksista on ennen Ecofin-neuvostoa keskusteltavana talous- ja rahoituskomiteassa. Vielä ei ole tiedossa, mitkä kaikki kohdat jäävät ratkaistavaksi ministeritasolla tai esimerkiksi mitä numeerisia arvoja eri turvalausekkeissa tullaan käyttämään.

Valtioneuvosto toimitti eduskunnalle lainsäädäntöehdotuksista U-kirjelmän heinäkuussa 2023.

Suomen kanta

Valtioneuvoston kantoja lainsäädäntöehdotuksiin on käsitelty U-kirjelmässä U 23/2023 vp, jossa todetaan mm. seuraavaa;

Kansallisen omistajuuden kannalta on keskeistä, että kansalliset demokraattiset prosessit huomioidaan suunnitelmien valmistelussa ja niiden muuttamisessa. Jotta jäsenvaltiot

sitoutuvat suunnitelmien toimeenpanoon, on tärkeää, että suunnitelmat tehdään hallituskausille. Valtioneuvosto korostaa lisäksi, että kansallisen omistajuuden kannalta on tärkeää, että jäsenvaltioilla olisi liikkumavaraa kansallisessa julkisen talouden sopeutusurien suunnittelussa, myös valittavien mittareiden suhteen.

Valtioneuvosto katsoo, että komission esitys velkakestävyuden merkityksen korostamisesta sopeutusurien määrittelyssä on oikeansuuntainen, mutta on kuitenkin tarpeen varmistaa, että velkakestävyysmetodologia on jäsenvaltioiden yhteisesti päättämä ja julkisen talouden sopeutusurat johtavat velan alentumiseen. Tästä syystä on tärkeää varmistaa, että sekä komission teknisiä uria että jäsenvaltioiden suunnitelmien sopeutusuria koskevat riittävät ns. turvalausekkeet.

Valtioneuvosto pitää perusteltuna, että merkittävät rakenteelliset uudistukset ja investoinnit suunniteltaisiin myös keskipitkällä aikavälillä osana julkisen talouden suunnittelua. Valtioneuvosto pitää oikeansuuntaisena komission ajattelua siitä, että tekemällä merkittäviä rakenteellisia uudistuksia jäsenmaat voisivat saada lisäsopeutusaikaa, mutta sen tulisi olla kestoaltaan rajattu. Valtioneuvosto pitää komission esitystä enintään kolmen vuoden lisäajasta kannatettavana.

Vain jäsenvaltioiden, jotka hakevat pidempää sopeutusaikaa, tulisi antaa EU:lle sitoumuksia rakenteellisista uudistuksista ja investoinneista. Investointien vaikutuksia tulisi arvioida lyhyemmällä ja pidemmällä aikavälillä.

Esitetty liitteiden muuttaminen komission delegoiduilla säädöksillä ei ole hyväksyttävissä. Liitteisiin sisältyvät keskeiset asiat tulee joko jättää delegoinnin ulkopuolelle tai niistä tulee sopia jälkikäteen jäsenvaltioiden kesken ns. käytännösäännöissä.

Valtioneuvosto pitää itsenäisiä finanssipolitiikan valvoja hyödyllisenä keinona tehostaa kansallisen finanssipolitiikan valvontaa mutta ei pidä perusteltuna sitä, että valvojat osallistuisivat myös finanssipoliittis-rakenteellisten suunnitelmien laadintaan. Riippumattomien finanssipolitiikan valvojen roolin tulisi olla myös jatkossa tarkoin määritelty ja uusien tehtävien pitäisi ensi sijassa rajoittua suunnitelmien toteuttamisen ja kansallisten finanssipolitiikan sääntöjen valvontaan. Myös valvonnassa päällekkäisyyttä komission tekemän valvonnan kanssa tulee välttää.

Alustavan arvion mukaan kompromissiehdotuksissa on vielä useita keskeisiä neuvoteltavana olevia kysymyksiä ja siten ei tässä vaiheessa ole mahdollista arvioida, onko kokonaisuus Suomen hyväksyttävissä. Suomi arvioi yleisnäkemyksen pohjana olevien kompromissiehdotusten hyväksyttävyyttä Suomen kantoihin nähden puheenjohtajan toimitettua lopulliset kompromissiehdotuksensa.

Pääasiallinen sisältö

Euroopan komissio julkaisi 26.4.2023 ehdotuksensa lainsäädäntömuutoksista Euroopan unionin (EU) finanssipolitiikan sääntökehikon uudistamiseksi. Lainsäädäntömuutoksen sisältö sisältää kolme ehdotusta:

- ehdotus liitteineen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi talouspolitiikan ja monenvälisen julkisen talouden valvonnan tehokkaasta yhteensovittamisesta ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1466/97 kumoamisesta, jäljempänä ennaltaehkäisevää osaa koskeva asetusta,
- ehdotus neuvoston asetukseksi liiallisia alijäämiä koskevan menettelyn täytäntöönpanon nopeuttamisesta ja selkeyttämisestä annetun asetuksen (EY) N:o 1467/97 muuttamiseksi, jäljempänä korjaavaa osaa koskevan asetuksen muutos, ja
- ehdotus neuvoston direktiiviksi julkisen talouden kehyksiä koskevista vaatimuksista annetun direktiivin (2011/85/EU) muuttamiseksi, jäljempänä budjettikehysdirektiivi.

Lainsäädäntöuudistusten tavoitteena on komission mukaan jäsenvaltioiden velkakestävyuden vahvistaminen samalla kannustaen kestävään ja osallistavaan talouskasvuun uudistusten ja investointien avulla. Lisäksi tavoitteena on korjata nykyisen finanssipolitiikan sääntökehikon puutteita. Ehdotuksissa huomioidaan komission mukaan myös kohonneet velkatasot ja opetukset pandemianaikaisesta koordinoidusta politiikasta, ja niissä pyritään parantamaan EU:n valmiutta kohdata tulevaisuuden haasteita, tekemään EU:n taloudesta vihreämmän, digitaalisemman, osallistavamman ja kestäkykyisemmän sekä vahvistamaan EU:n kilpailukykyä. Perussopimuksen viitearvot 3 prosenttia julkisen talouden alijäämälle sekä 60 prosenttia julkisen talouden velalle suhteessa BKT:hen pysyvät uudistuksessa ennallaan.

Ennaltaehkäisevää osaa koskeva asetus

Uusi ennaltaehkäisevää osaa koskeva asetus vastaa pitkälti komission 9.11.2022 julkaistussa tiedonannossa kaavailemia muutoksia huomioiden talous- ja rahoitusasioiden neuvoston maaliskuussa 2023 hyväksymät päätelmät. Komission ehdotuksen keskiössä ovat kansalliset keskipitkän aikavälin finanssipoliittis-rakenteelliset suunnitelmat, jotka sisältävät julkisen talouden sopeutuspolun nettomenoille vähintään neljän vuoden ajanjaksolle sekä investoinnit ja rakenteelliset uudistukset. Jäsenvaltioiden olisi mahdollista hakea suunnitelmaan 3 vuoden lisäsopeutusaika sitoutumalla erillisiin rakenteellisiin lisä uudistuksiin ja lisäinvestointeihin.

Prosessi käynnistyisi komission laatimilla teknisillä julkisen talouden sopeutusurilla. Komissio laatii teknisen uran nettomenoille jäsenvaltioille, joiden julkinen velka ylittää 60 prosenttia tai alijäämä 3 prosenttia suhteessa BKT:hen, vähintään neljäksi ja enintään seitsemäksi vuodeksi.

Ennen kuin jäsenvaltiot esittäisivät kansallisen keskipitkän aikavälin finanssipoliittis-rakenteellisen suunnitelmansa, ne kävisivät siitä teknistä vuoropuhelua komission kanssa. Komissio antaisi tämän jälkeen arvion jokaisen jäsenvaltion suunnitelmasta, minkä jälkeen neuvosto hyväksyisi jäsenvaltioiden suunnitelmat ja niiden sisältämän sopeutusuran nettomenoille ja uudistus- ja investointisitoumukset.

Lisäsopeutusajan edellytyksenä olevien määräaikaisten uudistusten ja investointien tulisi mm. edistää kasvua, tukea julkisen talouden kestävyyttä, sisältää unionin yhteisiä painopisteitä, ottaa huomioon asianomaiset maakohtaiset suositukset ja sisältää maakohtaisia investointiprioriteetteja.

Jäsenvaltioilla olisi objektiivisten tekijöiden johdosta tai hallituksen vaihtuessa mahdollista päivittää suunnitelmaa. Lisäksi tietyissä tilanteissa neuvosto voisi komission suosituksesta suositella jäsenvaltioille, että komission tekninen ura korvaisi jäsenvaltion sopeutusuran.

Puheenjohtajamaan kompromissiehdotuksessa ennaltaehkäisevää osaa koskevaksi asetukseksi esitetään useita muutoksia tehtäväksi komission ehdotuksiin. Kompromissiehdotuksessa on luovuttu asetusehdotuksen liitteistä ja niiden muuttamisesta komission delegoiduin säädöksin, mikä tarkoittaa, että asetustekstiä on tarkennettu tarpeen mukaan liitteen tietojen osalta esimerkiksi liittyen rakenneuudistusten ja investointien arviointiin, kontrollitilin toimintaan ja vaatimukseen tekniselle uralle. Muilta osin liitteiden sisältö viedään käytäntönsäätöihin. Kompromissiehdotukseen on lisätty pysyvän ja riippumattomamman Euroopan finanssipoliittisen komitean (EFB) vahvempi neuvoa-antava rooli talouspolitiikan koordinaatiossa, mukaan lukien sen riippumattomuuden ja tiedonsaannin parantaminen.

Kompromissiehdotukseen tehdyt muutokset koskevat myös vaatimuksia tekniselle uralle ja nettomenojen sopeutuspolulle. Kompromissiehdotukseen on tuotu turvalausekkeet

velan hillitsemiseksi ja alijäämien pienentämiseksi. Velkaa koskevan turvalausekkeen mukaan velan pitäisi olla alemmalla tasolla sopeutusjakson jälkeen kuin ennen sitä ja laskea tämän jälkeen tietyllä määrällä. Puheenjohtaja ei ole kertonut ehdotuksiaan numeerisiksi arvoiksi. Alijäämään liittyvä turvalauseke taas tarkoittaisi, että julkisen talouden sopeutuksen tulisi varmistaa tietynsuuruinen marginaali suhteessa alijäämän 3 prosentin viitearvoon suhteessa BKT:hen, jonka osalta on kuitenkin auki marginaalin numeerinen arvo sekä mitä jäsenmaita tämä koskisi. Kompromissiehdotuksissa vaatimuksista on poistettu julkisten menojen ja potentiaalisen tuotannon kasvun välinen vaade.

Lisäksi kompromissiehdotuksessa on selvennetty yleisten ja kansallisten poikkeuslausekkeiden ehtoja. Seurantatiliä koskevia tarkentavia tietoja on tuotu liitteistä asetustekstiin. Lisäksi kompromissiehdotuksessa on poistettu merkittävien poikkeamien tapauksiin liittyviä kirjaukset.

Lisäksi ehdotetaan siirtymäsäännöksiä niin, että keskipitkän aikavälin finanssipolitiikan rakennesuunnitelmien ensimmäisen laadinnan yhteydessä:

- Vuonna 2024: i) 7 artiklan 1 kohdasta poiketen komission teknisen uran toimittamisen määräaika olisi 15. helmikuuta; ja ii) jäsenvaltioiden on toimitettava julkisen talouden keskipitkän aikavälin suunnitelmansa 30. päivään huhtikuuta mennessä.
- Elpymis- ja palautumissuunnitelmien sitoumuksia pidettäisiin riittävinä täyttämään sopeutusjakson pidennyksen ehdot, jos jäsenvaltio sitä pyytäisi 13 artiklan mukaisesti.
- Elpymis- ja palautumistukivälinelainoihin sekä EU-rahastojen kansallisiin yhteisrahoituksiin vuosina 2025 ja 2026 liittyvät hankkeet otetaan huomioon aina, kun jäsenvaltio pyytää poikkeusta 6 artiklan c kohdassa tarkoitetusta suhteelliseen sopeutusvaatimukseen liittyvästä turvalausekkeesta edellyttäen, että tämä ei vaaranna julkisen talouden kestävyttä keskipitkällä aikavälillä.
- Ottaen huomioon viimeaikaisten taloussokkien ja nykyisen epävarmuuden poikkeuksellisen vaikutuksen potentiaalisen kasvun arvioihin, jäsenvaltiot voivat käyttää vakaampia sarjoja kuin yhteisesti sovitun menetelmän perusteella saatuja sarjoja, mikäli kumuloitunut kasvu ennustejaksolla pysyy suurin piirtein linjassa.

Korjaavaa osaa koskevan asetuksen muutos

Keskeisin muutos korjaavassa osassa olisi julkisen talouden velkaa koskevan kriteerin arvioinnin ja tämän rikkoutumisen perusteella käynnistettävän liiallisen alijäämän menettelyn muuttaminen. Velan alentamista tähän asti koskenut 1/20-sääntö poistettaisiin, ja velan riittävä vähentäminen määriteltäisiin neuvoston hyväksymällä julkisen talouden sopeutusuralla pysymisen kautta. Muita muutoksia korjaavassa osassa olisivat: SEUT 126 artiklan 2 kohdan a alakohdan mukaiset poikkeuksellisen ja väliaikaisen määritelmät viitearvon ylittämisen yhteydessä muuttuisivat erityisesti sitä kautta, että niihin lisättäisiin koko EU:n tai euroalueen laajuinen taantuma; lisättäisiin neuvoston ja talous- ja rahoituskomitean lausuntojen, päätösten ja suositusten julkisuutta. Muilta osin julkisen talouden alijäämää koskeva kriteeri ja tämän rikkoutumisen perusteella käynnistettävä liiallisen alijäämän menettely säilyisivät ennallaan.

Kompromissiehdotuksessa korjaavaa osaa koskevan asetuksen muutokseen ehdotetaan avaintavoitteissa velkakestävyuden korvaamista vakaalla ja kestäväällä julkisella taloudella. Tekstissä velkahaastetasot korvattaisiin merkittäville velkahaasteilla velka-EDP:n käynnistämisen yhteydessä. Lisäksi säännönmukainen EDP-käynnistys poistuisi velkahaasteiden yhteydestä. Tärkeänä muutoksena on myös geopoliittisten jännitteiden ja turvallisuushaasteiden lisääminen erillisenä kohtana huomioitavana asiana liiallisen alijäämän määrittelemisessä, mikäli alijäämän kasvun taustalla ovat puolustusinvestoinnit. Asetusehdotuksessa huomioitaisiin siis kansainvälinen solidaarisuus, EU:n politiikkaprioriteetit ja (julkiset) puolustusinvestoinnit.

Lisäksi kompromissiehdotuksessa tuodaan esille kontrollitilin määrittelemisen vuositasoan poikkeuksien summana nettomenourasta ja artikla 126(3)-viittauksen poistaminen sen yhteydessä. Kompromissiehdotuksessa on tarkennettu rakenteellisen perusjäämän minimimuutoksen määrittelemisen 0,5 % BKT:sta alijäämäkriteerin rikkoutuessa ja säännönmukaisesti kohti 60 % velkatasoa velkakriteerin rikkoutuessa. Euroopan Finanssipoliittisen komitean (EFB) vahvempi itsenäisyys ja merkittävämpi neuvoa-antava asema kehikossa on myös nostettu korjaavaa osaa koskevassa kompromissiehdotuksessa esille. Kompromissiehdotuksessa EDP-menettelyistä on poistettu komission seurantamissio ja jäljelle on jätetty vain jäsenmaan eduskunnan/parlamentin mahdollisuus esitellä komissiolle arvionsa.

Budjettikehysdirektiivin muutos

Budjettikehysdirektiivin merkittävimmät muutosehdotukset koskevat keskipitkän aikavälin suunnittelua, mukaan lukien uudistusten ja investointien sisällyttämistä siihen; itsenäisten finanssipoliittikan valvojien asemaa, jota vahvistettaisiin ja monipuolistettaisiin merkittävästi; tarkennuksia tilastoihin ja niiden julkaisuun, erityisesti onnettomuuksiin ja ilmatoriskeihin liittyvistä ehdollisista veloista sekä määritellyistä takauksista.

Koskien jäsenvaltioiden julkisen talouden kehyyksiä koskevista vaatimuksista annetun direktiivin 2011/85/EU muuttamista puheenjohtajamaan kompromissiehdotuksessa esitetään muutoksia komission alkuperäiseen ehdotukseen nähden erityisesti liittyen tilastotietojen tuotantoon, ennusteiden laadintaan, itsenäisten finanssipoliittisten valvojien (IFI) tehtäviin sekä ilmasto- ja ympäristövaikutusten huomiointiin.

Kompromissiehdotuksessa esitetään luopumista kassaperusteisen tilastotiedon tuottamisesta. Vaadetta ennusteiden jälkikäteisarviointista täsmennetään siten, että arvio tulee tehdä muun kuin ennusteen laatijan toimesta. Vaade ennusteeseen liittyvistä herkkyyksianalyysistä erilaisilla kasvu- ja korkotasooletuksilla on kompromissiesityksessä poistettu. Komission esittämistä kansallisten finanssipoliittikan valvojien tehtävistä on poistettu pääosa: budjettiennusteiden, velkakestävyysanalyysin sekä finanssipoliittikkaa ja kestävä kasvua koskevien vaikutusarviointien laadinta, numeeristen finanssipoliittisten sääntöjen noudattamisen arviointi sekä kansallisen finanssipoliittisen kehikon säännöllinen arviointi. Ilmasto- ja ympäristöriskien arviointia on kompromissiesityksessä lievennetty.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Ennaltaehkäisevää osaa koskevan asetusehdotuksen oikeusperusta on monenkeskistä valvontaa koskeva SEUT 121 artiklan 6 kohta. Kyseisen määräyksen mukaan Euroopan parlamentti ja neuvosto voivat tavallista lainsäätämisyjärjestystä noudattaen annetuilla asetuksilla antaa yksityiskohtaiset säännöt 3 ja 4 kohdassa tarkoitettua monenvälisestä valvontamenettelystä. Neuvosto tekee ratkaisunsa määräänemmistöllä. Oikeusperusta vastaa uudella asetuksella kumottavaksi ehdotetun asetuksen (EY) N:o 1466/97 oikeusperustaa. Komissio perustelee kyseisen oikeusperustan käyttöä sillä, että asetuksen tavoitteena on jäsenvaltioiden talouspolitiikkojen koordinointi ja talousarvioiden monenvälinen valvonta.

Korjaavaa osaa koskevan asetusehdotuksen oikeusperusta on SEUT 126 artiklan 14 kohdan toinen alakohta, jonka mukaan neuvosto antaa yksimielisesti erityisessä lainsäätämisyjärjestyksessä sekä Euroopan parlamenttia ja Euroopan keskuspankkia kuultuaan aiheelliset säännökset, joilla [liiallisia alijäämiä koskevasta menettelystä tehty] pöytäkirja korvataan. Kyseinen määräys on myös voimassa olevan korjaavaa osaa koskevan asetuksen (EY) N:o 1467/97 oikeusperusta.

Budjettidirektiiviä koskevan ehdotuksen oikeusperusta on SEUT 126 artiklan 14 kohdan kolmas alakohta, jonka mukaan neuvosto vahvistaa määräenemmistöllä komission ehdotuksesta ja Euroopan parlamenttia kuultuaan yksityiskohtaiset säännöt ja määritelmät mainitun pöytäkirjan määräysten soveltamisesta. Komissio perustelee oikeusperustan käyttöä sillä, että jäsenvaltioiden julkisen talouden kehyksiin kohdistuvien vaatimusten vahvistamisella pyritään tukemaan alijäämien välttämistä koskevaa unionin politiikkaa.

Käsittely Euroopan parlamentissa

-

Kansallinen valmistelu

Valtiovarainministeriö
EU-ministerivaliokunta 30.11.2023

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta 1.12.2023

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Asetukset ovat suoraan sovellettavaa oikeutta eivätkä ne edellytä kansallista voimaansaattamista.

Voimassa oleva direktiivi julkisen talouden kehyksistä on pääosin pantu täytäntöön talous- ja rahaliiton vakaudesta, yhteensovittamisesta sekä ohjauksesta ja hallinnasta tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja sopimuksen soveltamisesta sekä julkisen talouden monivuotisia kehyksiä koskevista vaatimuksista annetulla lailla (869/2012). Direktiivimuutos edellyttäneen muutoksia mainittuun lakiin ja sen nojalla annettuun valtioneuvoston asetukseen julkisen talouden suunnitelmasta (120/2014).

Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 27 §:n mukaan tilastot valtakuntaa varten kuuluvat valtakunnan lainsäädäntövaltaan. Itsehallintolain 44 §:n mukaan maakunnalla on taloudellinen itsehallinto siten kuin siitä itsehallintolaissa säädetään. Maakuntapäivät päättää Ahvenanmaan maakunnan talousarviosta. Tarkemmat säännökset maakunnan talousarviosta annetaan maakuntalaissa.

Taloudelliset vaikutukset

Taloudellisia vaikutuksia on arvioitu asiasta laaditussa U-kirjelmässä.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

Ehdotukset Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi talouspolitiikan ja monenvälisen julkisen talouden valvonnan tehokkaasta yhteensovittamisesta ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1466/97 kumoamisesta (COM(2023) 240 final), neuvoston asetukseksi liiallisia alijäämiä koskevan menettelyn täytäntöönpanon nopeuttamisesta ja selkeyttämisestä annetun asetuksen (EY) N:o 1467/97 muuttamiseksi (COM(2023) 241 final) ja neuvoston direktiiviksi julkisen talouden kehyksiä koskevista vaatimuksista annetun direktiivin 2011/85/EU muuttamiseksi (COM(2023) 242 final)

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

VM/EUS, neuvotteleva virkamies Antti Kekäläinen, p. +358 2955 30386
VM/EUS, finanssiasiantuntija Jonne Lehtimäki, p. +358 2955 30522
VM/EUS, finanssiasiantuntija Leena Savolainen, p. +358 2955 30129
etunimi.sukunimi@gov.fi

VAHVA-tunnus

EU/707/2023
EU/8/2023

Liitteet -

Viite -

Valtiovarainministeriö

Perusmuistio

EU/22/2023-VM-14

Tanninen Seppo

23.11.2023

ECOFIN-neuvosto 8.12.2023, Bryssel; 8. Venäjän Ukrainaan kohdistaman hyökkäyksen talous- ja rahoitusvaikutukset

Kokous

Talous- ja rahoitusasioiden neuvosto 8.12.2023

Eduskuntatunnus

UTPJ 59/2022 vp, E 17/2023 vp, U 36/2023 vp

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Talous- ja rahoitusasioiden neuvoston (ECOFIN) kokouksessa on tarkoitus keskustella Venäjän hyökkäyssodan talous- ja rahoitusvaikutuksista EU:ssa ja sen jäsenvaltioissa.

Asiaa on käsitelty säännöllisesti talous- ja rahoitusasioiden neuvoston kokouksissa Venäjän Ukrainaan kohdistaman hyökkäyksen alkamisen jälkeen.

Asiakohtaa koskevaa ennakkomateriaalia ei ole toimitettu.

Suomen kanta

Suomen kantoja liittyen Ukrainan tukivälineeseen on määritelty valtioneuvoston selvityksissä E 17/2023 ja U 36/2023 vp sekä Venäjään kohdistettuihin pakotteisiin UTP-selvityksissä (UTPJ 59/2022 vp).

Suomi on tuominut Venäjän hyökkäyksen Ukrainaan, osallistuu Euroopan unionin pakotteiden toimeenpanoon ja on jäädyttänyt kahdenvälisiä yhteistyötä. Suomen tuki Ukrainalle ja maan suvereniteetille, itsenäisyydelle ja alueelliselle koskemattomuudelle on vankkumaton. Suomi edistää EU:n Venäjän-pakotteiden toimeenpanoa ja tehostamista.

Suomi suhtautuu myönteisesti jäädytettyjen venäläisten varojen tuottojen käyttämiseen Ukrainan hyväksi. Varojen käyttöön on löydettävä oikeudellinen ratkaisu yhdessä kumppanimaiden kanssa.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että EU jatkaa vahvaa, tehokasta ja yhtenäistä vastaamista Venäjän sotilaalliseen hyökkäykseen Ukrainaan. Valtioneuvosto korostaa, että EU:n vahvaa poliittista, taloudellista ja sotilaallista tukea Ukrainalle sekä humanitaarista apua Ukrainaan tulee jatkaa ja lisätä (U 36/2023 vp).

Valtioneuvosto sitoutuu voimakkaasti tukemaan Ukrainaa ja sen jälleenrakentamista ja on avoin erilaisille rahoitusratkaisuille Ukrainan tukemiseksi (E 17/2023 vp, U 36/2023 vp).

Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että EU yhdessä kansainvälisten kumppanien kanssa tukee Ukrainaa välittömissä tarpeissa ja pitkän aikavälin jälleenrakennuksessa. Valtioneuvosto korostaa, että Ukrainan välineen tulisi osaltaan edistää myös kumppanien tuen jatkuvuutta (E 17/2023 vp, U 36/2023 vp).

Suomi tulee muodostamaan kantansa erikseen mahdollisten uusien ehdotusten osalta.

Pääasiallinen sisältö

Valtiovarainministerit ovat keskustelleet Venäjän hyökkäyssodan ja Venäjää vastaan asetettujen pakotteiden aiheuttamista talous- ja rahoitusvaikutuksista säännöllisesti talous- ja rahoitusasioiden neuvoston kokouksissa.

Venäjän jäädytetyt varat

Pohdittaessa Venäjän jäädytetyjä varoja ja niiden käyttöä Ukrainan jälleenrakentamiseen on esillä ollut kolmivaiheinen etenemismalli. Mallin ensimmäisessä vaiheessa (vaihe 0) selkeytetään eurooppalaisten rahoituslaitosten oikeuksia ja velvollisuuksia jäädytettyjen varojen osalta. Ensimmäisessä toiminnallisessa vaiheessa ("windfall", vaihe 1) tuotot laitetaan sivuun erilliselle tilille ja toisessa vaiheessa (vaihe 2) ne siirretään unionin budjettiin. Vaikka malli on saanut kannatusta, osa jäsenvaltioista näkee mallissa oikeudellisia, taloudellisia ja mainehaittariskejä. Riskien on nähty liittyvän erityisesti vaiheeseen 2. Lisäksi osa jäsenvaltioista korostaa kansainvälisesti (etenkin G7-ryhmä) koordinoitua etenemisen välttämättömyyttä. Jonkin verran huolta on esitetty myös Venäjän mahdollisista vastatoimista. Suomi on kannattanut ripeätä etenemistä kohti lainsäädäntöehdotusta.

Komissio on esittänyt, että se pyrkisi antamaan lainsäädäntöehdotuksen vielä ennen joulukuun Eurooppa-neuvostoa, mutta jäsenmaiden eriävien näkemysten vuoksi se vaikuttaa epätodennäköiseltä.

Ukrainan tukeminen ja rahoitustarpeista

Venäjän hyökkäyssodan alkamisen jälkeen Suomi on osoittanut tukea Ukrainaan kehitysyhteistyön, humanitaarisen avun, materiaalituen ja puolustusmateriaalituen kautta noin 2,1 miljardia euroa.

Venäjän hyökkäyssodan yhä jatkuessa pysyy Ukrainan rahoitustarve mittavana ja arviot päivittyvät. Ensi vuoden ulkoisen rahoituksen tarve on Ukrainan omien arvioiden mukaan 42,9 mrd. USD, josta Ukraina odottaa saavansa 42 mrd. USD kansainvälisiltä kumppaneilta. IMF:n arvio vuoden 2024 tukitarpeesta on 38,5 mrd. USD olettaen, että sota päättyisi kesällä 2024. Mitä pidemmälle sota jatkuu, sitä suurempi vaihteluväli IMF:n arvioilla tuen tarpeesta on. IMF antanee joulukuun alussa Ukrainatuen välitarkastelun yhteydessä päivitetty arvionsa tukitarpeesta ja mahdollisesti myös sen kattamisesta. Tukea tarvitaan niin akuuttiin tilanteeseen, jälleenrakentamiseen kuin myös palauttamaan maan velkakestävyyttä ja keskuspankin reservejä. Edellä mainitut arviot tukitarpeesta eivät kata jälleenrakennusta, joka tulee eri arvioiden mukaan maksamaan noin 400-1000 mrd. USD.

Ukrainan tukeminen on ollut vahvasti esillä myös kansainvälisissä rahoituslaitoksissa viime viikot johtuen suurilta osin Israelin ja Hamasin välisestä eskalaatiosta ja laajemmin Lähi-idän tilanteesta, joka on noussut globaalisti Ukrainan tilanteen ohi, globaalien etelän haastaessa länsimaiden toimia sekä tukea. Globaali etelä näkee länsimaat tekopyhinä ja

epäjohdonmukaisina eri konfliktien ja näiden osapuolten tukemisen suhteen. On odotettavissa, että muun maailman halukkuus tukea Ukrainaa tulee vähenemään ja siirtymään ainakin osittain Palestiinan tukemiseen.

Makrotaloudellinen apu (MFA+)

Ukrainan makrotaloudellista tukea koskevat asetukset ja asetusmuutokset hyväksyttiin neuvostossa joulukuussa 2022. Ukrainan makrotaloudellista rahoitusapua koskevassa asetuksessa säädetään uudesta välineestä unionin enintään 18 miljardin euron tuen kanavoimiseksi Ukrainalle vuodelle 2023 sekä rahoitusavusta aiheutuvien korko- ja hallintokulujen rahoittamisesta Ukrainan puolesta. Rahoitusapu rahoitetaan hyödyntämällä EU:n omien varojen enimmäismäärän ja vuosien 2021-2027 monivuotisen rahoituskehyksen välistä liikkumavaraa kohdennetusti Ukrainaa varten. Tätä liikkumavaraa hyödyntäen EU laskee liikkeeseen joukkovelkakirjalainoja ja lainaa varat edelleen Ukrainalle. Ensimmäinen 3 miljardin maksatuserä Ukrainalle tehtiin 17.1.2023. Välineestä on tähän mennessä maksettu Ukrainalle 16,5 miljardia euroa.

EU on myöntänyt lainamuotoista makrotaloudellista apua Ukrainalle vuosina 2022 ja 2023 yhteensä noin 25 miljardia euroa.

Ukrainan tukiväline

Komissio antoi osana EU:n monivuotisen rahoituskehyksen (MFF) välitarkastelua esityksen uuden Ukrainan tukivälineen (Ukraine Facility) perustamista koskevaksi asetukseksi 20.6.2023. Kyse olisi rahoituskehyksen ulkopuolisen, uuden väliaikaisen erityisvälineen perustamisesta Ukrainan tukemiseksi. Tavoitteena on päästä sopuun MFF-välitarkistuksesta 14.-15.12. kokoontuvassa Eurooppa-neuvostossa.

Ukrainan tukivälineen kautta tuettaisiin vuosina 2024–2027 Ukrainan lyhyen aikavälin rahoitustarpeita, keskipitkän aikavälin jälleenrakentamista ja Ukrainan EU-lähentymiseen liittyviä uudistuksia. Esityksen mukaan Ukrainan tulisi valmistella yhteistyössä komission kanssa suunnitelma (Ukraina-suunnitelma, Ukraine Plan) tukivälineen kautta kanavoitavan tuen käyttämisestä. Tukiväline olisi yhteensä enintään 50 miljardia euroa käypinä hintoina ja tuki koostuisi lainoista ja avustuksista. Ukrainalle myönnettävät lainat rahoitettaisiin komission lainanotolla rahoitusmarkkinoilta, jonka vakuutena olisi EU:n talousarvion liikkumavara.

Ukraina-tuki ja kansainväliset rahoituslaitokset

Ukrainan ulkoisen rahoituksen tarpeet ovat mittavat. Budjettituen lisäksi Ukraina tarvitsee jo sodan jatkuessa mutta etenkin sen päättyessä tukea jälleenrakentamiseen. EU- ja G7-maiden sekä IMF:n laajan budjettitukirahoituksen lisäksi niin kahdenvälinen kuin kansainvälisten rahoituslaitosten kautta kanavoitu jälleenrakentamisen tuki tulee Ukrainalle suureen tarpeeseen. Kansainvälisistä rahoituslaitoksista erityisesti Euroopan investointipankki, Euroopan jälleenrakennus- ja kehitys pankki ja Maailmanpankkiryhmä ovat hyvin asemoituja Ukrainan jälleenrakennuksen pitkäjänteiseen tukemiseen. Kansainvälisillä rahoituslaitoksilla on pitkä kokemus toimimisesta Ukrainassa.

Maailmanpankki on mobilisoinut Ukrainatukea noin 30 mrd. dollaria hyökkäyssodan alun jälkeen. IMF on myöntänyt Ukrainalle 15,6 mrd. dollarin ohjelman.

Suomeen kohdistunee lähivuosina Ukrainan tukemisen ja laajemman geopoliittisen sekä taloustilanteen johdosta poikkeuksellisen paljon kansainvälisten rahoituslaitosten lisärahoituspyyntöjä. IMF:n rahoitus, EU:n makrotaloudellinen apu sekä ulkoministeriön hallinnoimat kehitysyhteistyövaroista katetut Maailmanpankin ja muiden kehitys pankkien rahastopanostukset ovat tulleet käsittelyyn ensimmäisinä. Kansainvälisten

rahoituslaitosten rahoituspyynnöt tulevat joko pääomitus- tai rahastopanostuspyyntöinä taikka takauksina huomattavan korkein tappiovarauksin.

Ukrainan taloudesta

Ukrainan talous on ollut merkillepantavan resilientti tästä vuodesta lähtien huolimatta Venäjän hyökkäyssodasta. Erittäin hyvä sato, hallituksen elvytyspolitiikka kansainvälisten tukijoiden avustamana sekä viranomaisten sitoumus ylläpitää makrorahoituksellista vakautta tukevat talouden myönteistä kehitystä. Talouskasvu kiihtyy 3,7 prosenttiin vuonna 2024 ja 6,1 prosenttiin vuonna 2025. Keskeisinä kasvun ajureina ovat yksityinen kulutus sekä julkiset investoinnit. Inflaatio on hidastunut nopeasti kuluvan vuoden aikana ja hidastuu edelleen 7,6 prosenttiin vuonna 2025. Inflaatiota hidastavat tuotannon esteiden hellittäminen sekä tiukka rahapolitiikka. Julkisen talouden mittavaa alijäämää ylläpitää suurena pysyvät puolustusmenot. Nopea BKT:n nimelliskasvu kasvattaa kuitenkin verotuloja vuonna 2025 ja auttaa supistamaan alijäämää. Julkinen velkaantuneisuus kasvaa koko ennusteperiodin ajan.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

-

Käsittely Euroopan parlamentissa

-

Kansallinen valmistelu

Valtiovarainministeriö
EU-ministerivaliokunta 30.11.2023

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta 1.12.2023

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

-

Taloudelliset vaikutukset

Suomen osuus Ukrainalle myönnetyn makrotaloudellisen avun (MFA+) korko- ja hallinnointikuluista on tämän hetkisen arvion mukaan vuosina 2024–2027 yhteensä noin 48 miljoonaa euroa.

Komission alustavan arvion mukaan avustusten osuus Ukrainan tukivälineestä olisi noin 1/3 ja lainojen osuus noin 2/3 ehdotetusta 50 miljardin euron enimmäismäärästä. Suomen maksuosuus Ukrainan tukivälineestä olisi tällöin 17 miljardin euron avustusmuotoisesta tuesta arviolta 276 miljoonaa euroa vuosina 2024–2027. Suomen ensisijainen vastuu 33 miljardin euron lainamuotoisesta rahoitustuesta olisi noin 535 miljoonaa euroa samalla ajanjaksolla.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

-

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

VM/EUS hallitusneuvos Seppo Tanninen, + 358 295 530 224
VM/KO neuvotteleva virkamies Jussi Huopaniemi, +358 295 530 257
VM/RMO finanssineuvos Markku Puumalainen, +358 295 530 206
VM/KVR erityisasiantuntija Outi Jurkkola, + 358 295 530 479
etunimi.sukunimi@gov.fi

VAHVA-tunnus

EU/22/2023
EU/8/2023

Liitteet -

Viite -

Valtiovarainministeriö

Perusmuistio

EU/19/2023-VM-36

Lehtimäki Jonne

23.11.2023

ECOFIN-neuvosto 8.12.2023, Bryssel; 9. Taloudellinen elpyminen Euroopassa a) Elpymis- ja palautumistukivälineen toimeenpano

Kokous

Talous- ja rahoitusasioiden neuvosto 8.12.2023, Bryssel

Eduskuntatunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Ecofin-neuvostossa komissio antaa tilannekatsauksen elpymis- ja palautumistukivälineen (RRF) toimeenpanosta. Asiaa on käsitelty talous- ja rahoituskomitean kokouksessa 27.-28.11.2023.

Suomen kanta

Suomi ottaa asian tiedoksi.

Pääasiallinen sisältö

Suunnitelmien päivitysten ja maksupyyntöjen tilanne

Lähes kaikki jäsenmaat ovat lähettäneet päivitetyt elpymis- ja palautumissuunnitelman komissiolle. Päivityksistä merkittävä osa perustuu REPowerEU-luvun sisällyttämisellä suunnitelmaan, mutta myös olosuhteiden muuttumista koskevia päivityksiä on tehty useita. Viimeisimmät suunnitelman päivitykset käsitellään asiakohdassa 9. b).

Samassa asiakohdassa käsitellään myös Suomen REPowerEU-lukua koskevan päivitys, joka lähetettiin komissiolle 5.10.2023. Komission arvio päivityksestä julkaistiin 21.11.2023.

RRF-välineen varsinaisia RRF-maksatuksia on saanut 19 jäsenmaata. Viimeisimmän maksatuksen on saanut Viro marraskuun alussa. Ensimmäinen hyväksytty maksupyyntö puuttuu vielä Alankomailta, Belgialta, Puolalta, Ruotsilta, Saksalta, Suomelta, Tanskalta ja Unkarilta. Suomen ensimmäinen maksupyyntö lähetettiin komissiolle 11.10.2023 ja sen suuruus on 273 milj. euroa (198 milj. euroa ennakkorahoitusosuuden vähennyksen jälkeen).

Kokonaisuudessaan RRF-välineestä on myönnetty avustuksia n. 118 mrd. euroa (noin 2/5 välineen kautta myönnettävistä kokonaisavustuksista) ja lainoja n. 57 mrd. euroa (noin 1/5 välineen kautta haetuista kokonaislainoista).

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

-

Käsittely Euroopan parlamentissa

Komissio on säännöllisesti Euroopan parlamentin kuultavana elpymis- ja palautumistukivälineen toimeenpanosta.

Kansallinen valmistelu

Valtiovarainministeriö
EU-ministerivaliokunta 30.11.2023

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta 1.12.2023

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

-

Taloudelliset vaikutukset

-

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

-

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

VM/EUS, finanssiasiantuntija Jonne Lehtimäki, p. +358 50 473 0304
etunimi.sukunimi@gov.fi

VAHVA-tunnus

EU/19/2023

Liitteet -**Viite** -

Valtiovarainministeriö

Perusmuistio

EU/1249/2023-VM-1

Lehtimäki Jonne

23.11.2023

ECOFIN-neuvosto 8.12.2023, Bryssel; 9. Taloudellinen elpyminen Euroopassa b) Elpymis- ja palautumistukivälineen mukaiset neuvoston täytäntöönpanopäätökset

Kokous

Talous- ja rahoitusasioiden neuvosto 8.12.2023, Bryssel

Eduskuntatunnus

-

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Ecofin-neuvostossa on tarkoitus hyväksyä Belgian, Bulgarian, Irlannin, Italian, Kreikan, Kroatian, Kyproksen, Latvian, Puolan, Romanian, Saksan, Suomen ja Unkarin päivitetty elpymis- ja palautumissuunnitelmat. Komissio julkaisi arvionsa Belgian, Kyproksen, Latvian ja Saksan päivitettyistä suunnitelmista 16.11.2023, Bulgarian, Kreikan, Kroatian, Puolan, Romanian ja Suomen päivitettyistä suunnitelmista 21.11.2023, Irlannin ja Unkarin päivitettyistä suunnitelmista 23.11.2023 sekä Italian päivitetystä suunnitelmista 27.11.2023.

Elpymis- ja palautumissuunnitelmien päivitykset hyväksytään samassa prosessissa kuin alkuperäiset suunnitelmat. Komissiolla on kaksi kuukautta aikaa arvioida päivitetty suunnitelma. Mikäli komission arvio suunnitelmasta on myönteinen, se tekee ehdotuksen neuvoston täytäntöönpanopäätökseksi. Asetuksen 20 artiklan mukaan neuvoston on käsiteltävä täytäntöönpanopäätökset pääsääntöisesti neljän viikon kuluttua komission ehdotuksen antamisesta. Neuvoston täytäntöönpanopäätös ja siinä vahvistettavat tavoitteet ja välitavoitteet muodostavat perustan maksatuksille RRF-välineestä.

Suomen kanta

Valtioneuvosto on antanut eduskunnalle selvityksen E 77/2021 vp kansallisia elpymis- ja palautumissuunnitelmia koskevien täytäntöönpanopäätösten hyväksynnästä neuvostossa. Valtioneuvosto voi hyväksyä neuvoston täytäntöönpanopäätöksellä jäsenvaltioiden kansalliset elpymis- ja palautumissuunnitelmat, jotka sen arvion mukaan täyttävät RRF-asetuksen vaatimukset selvityksessä täsmennetyin tavoin.

Valtiovarainministeriön arvion perusteella voidaan katsoa Belgian, Bulgarian, Irlannin, Italian, Kreikan, Kroatian, Kyproksen, Latvian, Puolan, Romanian, Saksan, Suomen ja

Unkarin päivitettyjen elpymis- ja palautumissuunnitelmien täyttävän RRF-asetuksen vaatimukset valtioneuvoston selvityksessä E 77/2021 vp täsmennetyin tavoin.

Pääasiallinen sisältö

Belgia

Belgia toimitti päivitetyn elpymis- ja palautumissuunnitelmansa 20.7.2023 ja komission arvio päivityksestä julkaistiin 16.11.2023. Päivitetyn suunnitelman koko on noin 5,3 mrd. euroa. Suunnitelmasta vihreää siirtymää tukee 51,0 % (alkuperäisessä suunnitelmassa 50,0 %) ja digitaalista siirtymää 27,0 % (ennallaan alkuperäisestä suunnitelmasta).

Belgian suunnitelman päivitys perustuu RRF-asetuksen 18(2) artiklan perusteella maan saannon supistumiseen, 14(2) artiklan perusteella lisälainojen pyytämiseen sekä 21(1) artiklan perusteella määriteltyihin objektiivisiin olosuhteisiin, joihin jäsenvaltion viranomaiset eivät ole voineet vaikuttaa.

Päivitys sisältää lisäksi RRF-asetuksen 21c artiklan mukaisen REPowerEU-luvun.

Päivityksen sisältö

REPowerEU-luvun lisäksi Belgia ehdottaa muutoksia alkuperäisen suunnitelman 63 toimenpiteeseen. Belgian esittämä muutos koskee 43 toimenpidettä RRF-asetuksen 18(2) artiklan perusteella ja 34 toimenpidettä RRF-asetuksen 21(1) artiklan perusteella. Joidenkin ehdotettujen muutosten osalta Belgia on vedonnut useampaan kuin yhteen oikeusperustaan.

Osana suunnitelman päivitystä vahvistetaan RRP:n kansallista valvontajärjestelmää kahdella tarkastusta ja valvontaa koskevalla välitavoitteella. Välitavoitteet koskevat tukiviranomaisille annettavaa ohjeistusta eturistiriitojen ehkäisemisestä, tunnistamisesta ja ennakkotarkastuksesta sekä hallinto- ja valvontajärjestelmiä koskevien ohjeistusten ja menettelyiden vahvistamista vakavien väärinkäytösten ehkäisemiseksi, havaitsemiseksi ja korjaamiseksi.

REPowerEU-luku

REPowerEU on osa elpymis- ja palautumistukivälinettä, jonka avustusmuotoiset toimet rahoitetaan EU:n päästökauppatuloilla. Sillä tuetaan vihreää siirtymää ja irtautumista Venäjältä tuodusta fossiilienergiasta. Saadakseen REPowerEU-rahoitusta jäsenvaltioiden on päivitettävä suunnitelmaansa erillisellä REPowerEU-luvulla. Luvussa tulee esittää investoinnit ja uudistukset, joilla edistetään energiavarmuutta, energihuollon monipuolistamista, uusiutuvien energialähteiden käytön ja energiatehokkuuden lisäämistä, energian varastointikapasiteetin lisäämistä tai fossiilisista polttoaineista riippuvuuden välttämätöntä vähentämistä. Investoinnit ja uudistukset tulee toteuttaa vuoden 2026 kesään mennessä.

Belgia saa avustusmuotoista REPowerEU-rahoitusta noin 282 milj. euroa sekä Brexit-mukautusvarauksista noin 229 milj. euroa. Belgian REPowerEU-luku sisältää neljä uutta uudistusta ja 17 uutta investointia. Ensimmäinen uudistus koostuu Brysselin ilma-, ilmasto- ja energiahallinnon säännösten tarkistamisesta sisältäen mm. rakennusten peruskorjaustoimia niiden energiatehokkuuden lisäämiseksi. Toinen uudistus koskee energiainvestointeja ja uusiutuvan energian hankkeiden muutoksenhakumenettelyn tarkistamista valtioneuvoston tasolla, näiden priorisointia ja menettelyn määräaikaisten

lyhentämistä. Kolmas uudistus velvoittaa asentamaan Flanderissa aurinkosähköpaneeleja yksityisiin rakennuksiin, joiden sähkönkulutus on yli 1 gigawattituntia vuodessa, ja julkisiin rakennuksiin, joiden sähkönkulutus on yli 250 megawattituntia vuodessa. Neljäs uudistus sisältää Vallonian uusiutuvan energian hankkeiden lupamenettelyjen virtaviivaistamisen ja lyhentämisen. Investoinneista kahdeksan kohdistuu rakennusten energiatehokkuuteen. Kolme investointia kohdistuu pääasiassa vedyn ja lämmön tuotantoon sekä hiilidioksidin talteenottoon. Neljä investointia koskee uusiutuvaa energiaa mm. vedessä kelluvien aurinkopaneelin kannattavuustestejä ja tuulivoimaloiden rakentamisrajoitusten vähentämistä lentokenttien läheisyydessä. Viimeiset kaksi investointia koskevat tieliikenteen hiilestä luopumista ja katuvalaistuksen energiatehokkuutta.

Suunnitelman REPowerEU-luvun odotetaan edistävän tehokkaasti (arvio A) energiavarmuutta, unionin energiahuollon monipuolistamista, uusiutuvien energialähteiden käytön ja energiatehokkuuden lisäämistä, energian varastointikapasiteetin lisäämistä tai fossiilisista polttoaineista riippuvuuden välttämätöntä vähentämistä ennen vuotta 2030.

Kroatia

Kroatia toimitti päivitetyn elpymis- ja palautumissuunnitelmansa 31.8.2023 ja komission arvio päivityksestä julkaistiin 21.11.2023. Päivitetyn suunnitelman koko on noin 10,0 mrd. euroa, josta 5,8 mrd. euroa on avustuksia ja 4,2 mrd. euroa lainoja. Suunnitelmasta vihreää siirtymää tukee 39,0 % (alkuperäisessä suunnitelmassa 40,3 %) ja digitaalista siirtymää 20,0 % (yhtä paljon kuin alkuperäisessä suunnitelmassa).

Kroatian suunnitelman päivitys perustuu RRF-asetuksen 18(2) artiklan perusteella maan saannon supistumiseen. Supistuneen saannon korvaamiseksi Kroatian on hakenut 4,2 mrd. euroa lainoja ja samalla kasvattanut suunnitelmansa tavoitteita RRF-asetuksen 14(2) artiklan perusteella. Lisäksi Kroatia ehdottaa suunnitelman päivitystä vedoten 21(1) artiklan perusteella määriteltyihin objektiivisiin olosuhteisiin, joihin jäsenvaltion viranomaiset eivät ole voineet vaikuttaa.

Päivitys sisältää lisäksi RRF-asetuksen 21c artiklan mukaisen REPowerEU-luvun.

Päivityksen sisältö

Artiklan 18(2) perusteella Kroatia ehdottaa suunnitelmansa päivittämistä niin, siitä poistetaan kaksi investointia ja muokataan suunnitelman välitavoitteita ja tavoitteita saannon supistumisen vuoksi. Poistettavat investoinnit koskevat tekoälyä ja talouden digitaalista murrosta sekä biojalostamon käyttöön ottoa kehittyneiden biopolttoaineiden tuotantoa varten. Kroatia ehdottaa muutoksia alkuperäisen suunnitelman 39 toimenpiteeseen RRF-asetuksen 21(1) artiklan perusteella. Kroatian suunnitelman päivityksessä tehdään investointeihin useita muutoksia välitavoitteisiin ja tavoitteisiin korkean inflaation ja toimitusketjun häiriöiden vuoksi. Lisäksi Kroatia hakee lainaa 14 artiklan perusteella ja ehdottaa suunnitelmaan kuutta uutta investointia ja viittä uudistusta sekä laajennetaan seitsemää investointia. Päivityksessä suunnitelmassa korjataan myös joitakin teknisiä virheitä.

REPowerEU-luku

REPowerEU on osa elpymis- ja palautumistukivälinettä, jonka avustusmuotoiset toimet rahoitetaan EU:n päästökauppatuloilla. Sillä tuetaan vihreää siirtymää ja irtautumista Venäjältä tuodusta fossiilienergiasta. Saadakseen REPowerEU-rahoitusta jäsenvaltioiden on päivitettävä suunnitelmaansa erillisellä REPowerEU-luvulla. Luvussa

tulee esittää investoinnit ja uudistukset, joilla edistetään energiavarmuutta, energiahuollon monipuolistamista, uusiutuvien energialähteiden käytön ja energiatehokkuuden lisäämistä, energian varastointikapasiteetin lisäämistä tai fossiilisista polttoaineista riippuvuuden välttämätöntä vähentämistä. Investoinnit ja uudistukset tulee toteuttaa vuoden 2026 kesään mennessä.

Kroatia saa avustusmuotoista REPowerEU-rahoitusta noin 269 milj. euroa sekä Brexit-mukautusvarauksista noin 7,2 milj. euroa. Kroatian REPowerEU-luku sisältää yhden uuden uudistuksen ja viisi uutta investointia. Uudistus koskee aikuiskoulutusta vihreisiin taitoihin. Investoinnit koskevat 1) sähköverkon vahvistamista, 2) Krk:n saaren LNG terminaalien kapasiteetin kasvattamista ja kaasuverkoston parantamista, 3) puhtaan vedyn tuotantoon ja kehitystoimintaan sekä vanhojen diesel-laitosten muuttamiseen vedylle sopiviksi, 4) ja 5) geotermisiä mahdollisuuksia kaukolämpöä varten, kestävän biometaanin tuotantoa, geotermisen potentiaalinen kehittämissuunnitelman laatimista ja biokaasun sertifiointia sekä uuden sähköbussien latausinfrastruktuurin rakentamista.

Suunnitelman REPowerEU-luvun odotetaan edistävän tehokkaasti (arvio A) energiavarmuutta, unionin energiahuollon monipuolistamista, uusiutuvien energialähteiden käytön ja energiatehokkuuden lisäämistä, energian varastointikapasiteetin lisäämistä tai fossiilisista polttoaineista riippuvuuden välttämätöntä vähentämistä ennen vuotta 2030.

Kypros

Kypros toimitti päivitetyn elpymis- ja palautumissuunnitelmansa 1.9.2023 ja komission arvio päivityksestä julkaistiin 16.11.2023. Päivitetyn suunnitelman koko on noin 1,2 mrd. euroa. Suunnitelmasta vihreää siirtymää tukee 45,0 % (alkuperäisessä suunnitelmassa 41,0 %) ja digitaalista siirtymää 24,6 % (alkuperäisessä suunnitelmassa 23,0 %).

Kyproksen suunnitelman päivitys perustuu RRF-asetuksen 18(2) artiklan perusteella maan saannon supistumiseen sekä 21(1) artiklan perusteella määriteltäviin objektiivisiin olosuhteisiin, joihin jäsenvaltion viranomaiset eivät ole voineet vaikuttaa.

Päivitys sisältää lisäksi RRF-asetuksen 21c artiklan mukaisen REPowerEU-luvun.

Päivityksen sisältö

Kypros ehdottaa artiklan 18(2) ja 21(2) perusteella päivityksiä alkuperäisen suunnitelman 28 uudistukseen ja 50 investointiin REPowerEU-luvun lisäksi. Artiklan 18(2) perusteella Kypros ehdottaa 7 investoinnin kokonaan poistamista (yhteensä 60,5 milj. euroa) ja 4 investoinnin osittaisia poistamista (29,5 milj. euroa). Artiklan 21(2) perusteella Kypros ehdottaa lisäyksiä 48 toimenpiteeseen vedoten objektiivisiin olosuhteisiin. Lisäykset koskevat arvioitujen kustannusten nousua, määräaikojen lykkäystä sekä joissain tapauksissa tavoitteita on alennettu suhteessa nousseisiin kustannuksiin. Lisäksi 17 toimenpiteeseen tehdään teknisiä korjauksia, jotka eivät muuta niiden sisältöä.

Osana suunnitelman päivitystä vahvistetaan RRF:n kansallista valvontajärjestelmää uudella tarkastusta ja valvontaa koskevalla välitavoitteella. Välitavoite sisältää tukiviranomaisille annettavien ohjeiden laatimista koskien kaksinkertaisen rahoituksen estämistä koskevia menettelyjä, väärinkäytösten ilmiäntamamista ja käsittelyä, kattavaa petosriskien arviointia sekä valvontatoimenpiteiden todentamista. Lisäksi perustetaan erityistoimintoja petosten, korruption ja eturistiriitojen torjumiseksi ja varmistamalla samalla, että roolit on rajattu selkeästi ja että valvonta on sovitettu asianmukaisesti edellä mainittujen ohjeiden kanssa.

REPowerEU-luku

REPowerEU on osa elpymis- ja palautumistukivälinettä, jonka avustusmuotoiset toimet rahoitetaan EU:n päästökauppatuloilla. Sillä tuetaan vihreää siirtymää ja irtautumista Venäjältä tuodusta fossiilienergiasta. Saadakseen REPowerEU-rahoitusta jäsenvaltioiden on päivitettävä suunnitelmaansa erillisellä REPowerEU-luvulla. Luvussa tulee esittää investoinnit ja uudistukset, joilla edistetään energiavarmuutta, energiahuollon monipuolistamista, uusiutuvien energialähteiden käytön ja energiatehokkuuden lisäämistä, energian varastointikapasiteetin lisäämistä tai fossiilisista polttoaineista riippuvuuden välttämätöntä vähentämistä. Investoinnit ja uudistukset tulee toteuttaa vuoden 2026 kesään mennessä.

Kypros saa avustusmuotoista REPowerEU-rahoitusta runsaat 52 milj. euroa sekä Brexit-mukautusvarauksista runsaat 52 milj. euroa. Kyproksen REPowerEU-luku sisältää kaksi uutta uudistusta, viisi aiempiin toimenpiteisiin perustuvaa, laajennettua investointia sekä kaksi uutta investointia. Uudistukset mahdollistavat uusiutuvan energian projektien käynnistämisen edistään sähköajoneuvojen käyttöönottoa sekä kuluttajien aktiivista osallistumista sähkömarkkinoille. Yksi uusi investointi ja kolme laajennettua investointia tukevat energiankulutuksen vähentämistä ja energiansäästöä julkisissa ja yksityisissä rakennuksissa. Yksi laajennettu investointi pyrkii kannustamaan yrityksiä ja yksityishenkilöitä siirtymään päästöttömiin kulkuneuvoihin. Yksi uusi ja yksi laajennettu investointi edistää yritysten vihreän siirtymän T&K-investointeja. Investointien tarkoituksena on mm. tehostaa kansallista sähköverkkoinfrastruktuuria sekä uusiutuvien energiateknologioiden integraatiota ja vähentää merkittävästi kansallisia energiantarpeita.

Suunnitelman REPowerEU-luvun odotetaan edistävän tehokkaasti (arvio A) energiavarmuutta, unionin energiahuollon monipuolistamista, uusiutuvien energialähteiden käytön ja energiatehokkuuden lisäämistä, energian varastointikapasiteetin lisäämistä tai fossiilisista polttoaineista riippuvuuden välttämätöntä vähentämistä ennen vuotta 2030.

Latvia

Latvia toimitti päivitetyn elpymis- ja palautumissuunnitelmansa 26.9.2023 ja komission arvio päivityksestä julkaistiin 16.11.2023. Päivitetyn suunnitelman koko on noin 2,0 mrd. euroa. Suunnitelmasta vihreää siirtymää tukee 42,0 % (alkuperäisessä suunnitelmassa 37,6 %) ja digitaalista siirtymää 23,0 % (alkuperäisessä suunnitelmassa 21,0 %).

Latvian suunnitelman päivitys perustuu RRF-asetuksen 21(1) artiklan perusteella määriteltäviin objektiivisiin olosuhteisiin, joihin jäsenvaltion viranomaiset eivät ole voineet vaikuttaa.

Päivitys sisältää lisäksi RRF-asetuksen 21c artiklan mukaisen REPowerEU-luvun.

Päivityksen sisältö

Latvia ehdottaa muutoksia alkuperäisen suunnitelman 35 toimenpiteeseen RRF-asetuksen 21(1) artiklan perusteella. Latvian suunnitelman päivityksessä tehdään useita muutoksia välitavoitteisiin ja tavoitteisiin korkean inflaation, toimitusketjun häiriöiden ja korkeampien kustannusten sekä toimeenpanon ennakoimattomien pullonkaulojen vuoksi. Lisäksi Latvia ehdottaa investoinnin ”Via Baltica corridor for 5G coverage” poistamista suunnitelmasta ja vastaavasti vahvistamalla laajakaistaverkon tai korkean kapasiteetin verkon kehittämistä. Päivityksessä suunnitelmassa korjataan myös joitakin teknisiä virheitä.

REPowerEU-luku

REPowerEU on osa elpymis- ja palautumistukivälinettä, jonka avustusmuotoiset toimet rahoitetaan EU:n päästökauppatuloilla. Sillä tuetaan vihreää siirtymää ja irtautumista Venäjältä tuodusta fossiilienergiasta. Saadakseen REPowerEU-rahoitusta jäsenvaltioiden on päivitettävä suunnitelmaansa erillisellä REPowerEU-luvulla. Luvussa tulee esittää investoinnit ja uudistukset, joilla edistetään energiavarmuutta, energiahuollon monipuolistamista, uusiutuvien energialähteiden käytön ja energiatehokkuuden lisäämistä, energian varastointikapasiteetin lisäämistä tai fossiilisista polttoaineista riippuvuuden välttämätöntä vähentämistä. Investoinnit ja uudistukset tulee toteuttaa vuoden 2026 kesään mennessä.

Latvia saa avustusmuotoista REPowerEU-rahoitusta noin 124 milj. euroa sekä Brexit-mukautusvarauksista noin 10,9 milj. euroa. Latvian REPowerEU-luku sisältää yhden uuden uudistuksen ja kolme uutta investointia. Uudistus on tarkoitettu vähentämään riippuvuutta fossiilisista polttoaineista ja edistämään Latvian tavoitetta tulla vihreän energian viejäksi. Ensimmäinen investointi kohdistuu sähköverkon synkronisointiin Keski-Euroopan sähköverkkoihin ja turvaamaan sähkön saatavuutta. Toinen investointi tähtää modernisoimaan, digitalisoimaan ja varmistamaan toimivuutta kansallisessa energiaverkossa. Kolmas investointi koskee biometaanin jakelupisteen rakentamista tietojärjestelmiseen.

Suunnitelman REPowerEU-luvun odotetaan edistävän tehokkaasti (arvio A) energiavarmuutta, unionin energiahuollon monipuolistamista, uusiutuvien energialähteiden käytön ja energiatehokkuuden lisäämistä, energian varastointikapasiteetin lisäämistä tai fossiilisista polttoaineista riippuvuuden välttämätöntä vähentämistä ennen vuotta 2030.

Saksa

Saksa toimitti päivitetyn elpymis- ja palautumissuunnitelmansa 15.9.2023 ja komission arvio päivityksestä julkaistiin 16.11.2023. Päivitetyn suunnitelman koko on noin 28 mrd. euroa. Suunnitelmasta vihreää siirtymää tukee 47,0 % (alkuperäisessä suunnitelmassa 42,0 %) ja digitaalista siirtymää 48,1 % (alkuperäisessä suunnitelmassa 52,0 %).

Saksan suunnitelman päivitys perustuu RRF-asetuksen 18(2) artiklan perusteella maan saannon kasvamiseen.

Päivityksen sisältö

Artiklan 18(2) perusteella Saksa ehdottaa suunnitelmansa päivittämistä kasvattamalla kahden investoinnin kokoa ja lisäämällä suunnitelmaan yhden uuden investoinnin. Päivityksessä laajennetaan latausinfrastruktuuria ja yksityisen autokannan päivittämistä koskevia investointeja. Uusi investointi koskee kaukolämpöverkkojen siirtymistä uusiutuviin energialähteisiin.

Kreikka

Kreikka toimitti päivitetyn elpymis- ja palautumissuunnitelmansa 31.8.2023 ja komission arvio päivityksestä julkaistiin 21.11.2023. Päivitetyn suunnitelman koko on noin 36 mrd. euroa. Suunnitelmasta vihreää siirtymää tukee 38,1 % (alkuperäisessä suunnitelmassa 37,5 %) ja digitaalista siirtymää 22,1 % (alkuperäisessä suunnitelmassa 23,3 %).

Kreikan suunnitelman päivitys perustuu RRF-asetuksen 18(2) artiklan perusteella maan saannon supistumiseen. Supistuneen saannon korvaamiseksi Kreikka on hakenut 5 mrd. euroa uusia lainoja ja samalla kasvattanut suunnitelmansa tavoitteita RRF-asetuksen 14(2) artiklan perusteella. Lisäksi Kreikka ehdottaa muutoksia suunnitelmaansa perustuen RRF-asetuksen 21(1) artiklassa määriteltyihin objektiivisiin olosuhteisiin, joihin jäsenvaltion viranomaiset eivät ole voineet vaikuttaa.

Päivitys sisältää lisäksi RRF-asetuksen 21c artiklan mukaisen REPowerEU-luvun.

Päivityksen sisältö

Kreikka ehdottaa artiklan 21 perusteella muutoksia 52 toimenpiteeseen, jotka eivät objektiivisten olosuhteiden johdosta ole enää täysin saavutettavissa. Tästä johtuen Kreikka on lisännyt suunnitelmaansa 8 uutta toimenpidettä ja asettanut niille asianmukaiset tavoitteet. Lisäksi muutoksia on tehty 9 tavoitteeseen perustuen artiklaan 18(2) ja Kreikan saannon supistumiseen.

REPowerEU-luku

REPowerEU on osa elpymis- ja palautumistukivälinettä, jonka avustusmuotoiset toimet rahoitetaan EU:n päästökauppatuloilla. Sillä tuetaan vihreää siirtymää ja irtautumista Venäjältä tuodusta fossiilienergiasta. Saadakseen REPowerEU-rahoitusta jäsenvaltioiden on päivitettävä suunnitelmaansa erillisellä REPowerEU-luvulla. Luvussa tulee esittää investoinnit ja uudistukset, joilla edistetään energiavarmuutta, energihuollon monipuolistamista, uusiutuvien energialähteiden käytön ja energiatehokkuuden lisäämistä, energian varastointikapasiteetin lisäämistä tai fossiilisista polttoaineista riippuvuuden välttämätöntä vähentämistä. Investoinnit ja uudistukset tulee toteuttaa vuoden 2026 kesään mennessä.

Kreikka saa avustusmuotoista REPowerEU-rahoitusta noin 768 milj. euroa sekä Brexit-mukautusvarauksista noin 26 milj. euroa. Kreikan REPowerEU-luku sisältää seitsemän uudistusta ja neljä uutta investointia sisältäen yhden laajennetun ja kaksiosaisen laajennetun investoinnin. Luku sisältää joukon uudistuksia, joilla edistetään hiilidioksidin vähentämistä, uusiutuvaa energiaa ja uusiutuvia kaasuja: (1) lainsäädäntökehyksen käyttöönottoa koskeva uudistus uusiutuvan vedyn ja biometaanin tuotannon, varastoinnin, kuljetuksen ja käytön mahdollistamiseksi ja helpottamiseksi, (2) sääntely- ja markkinatoimintakehyksen luominen hiilidioksidin talteenotto-, käyttö- ja varastointitekniikoille teollisuuden hiilestä poistamisen edistämiseksi Kreikassa, (3) maa- ja meritilan käytön optimointi uusiutuvien energialähteiden kehittämiseksi, sen lisäksi, että merellä sijaitsevien tuulivoimaloiden asentamista koskevaa lainsäädäntökehystä kehitetään edelleen, (4) uudistus verkko- ja varastokapasiteetin lisäämiseksi, järjestelmän joustavuuden lisääminen ja uusiutuvien energialähteiden integroinnin edistäminen, (5) älykkäitä verkkoja koskevan sääntelykehyksen uudistus, (6) uudistus, jonka tavoitteena on edistää energian jakamista ja siten rohkaista uusiutuvien energialähteiden käyttöä mahdollistamalla hajautettu tuotanto ja jakaminen useiden pienimuotoisten uusiutuvan energian järjestelmien kesken, (7) uudistus, jossa otetaan käyttöön etenemissuunnitelma innovatiivisille energiatehokkuustoimille. Tehtävät investoinnit koskevat (i) asuinrakennusten energiasaneeraamista tukien kautta; ii) julkisten ja yksityisten muiden kuin asuinrakennusten energiaremontit tukien ja matalakorkoisten lainojen avulla; iii) aurinkosähköjärjestelmien lisääminen omaan käyttöön asuinrakennuksissa ja maatalousalalla tukien avulla; iv) uusiutuvien energialähteiden edistäminen asuinrakennuksissa rahoittamalla uusien uusiutuvien järjestelmien asentamista kuuman veden tuottamiseksi; ja v) energiatehokkuuden parantaminen kunnallisissa vesi- ja

viemärointilaitoksissa korvaamalla kaivojen olemassa olevat sähkömekaaniset laitteet uusilla ja energiatehokkaammilla.

Suunnitelman REPowerEU-luvun odotetaan edistävän tehokkaasti (arvio A) energiavarmuutta, unionin energiahuollon monipuolistamista, uusiutuvien energialähteiden käytön ja energiatehokkuuden lisäämistä, energian varastointikapasiteetin lisäämistä tai fossiilisista polttoaineista riippuvuuden välttämätöntä vähentämistä ennen vuotta 2030.

Puola

Puola toimitti päivitetyn elpymis- ja palautumissuunnitelmansa 31.8.2023 ja komission arvio päivityksestä julkaistiin 21.11.2023. Päivitetyn suunnitelman koko on noin 59,8 mrd. euroa (34,5 mrd. euroa lainoja ja 25,3 mrd. euroa avustuksia). Suunnitelmasta vihreää siirtymää tukee 46,6 % (alkuperäisessä suunnitelmassa 42,7 %) ja digitaalista siirtymää 21,3 %.

Puolan kolme välitavoitetta liittyen oikeuslaitoksen riippumattomuuden merkittävien osa-alueiden vahvistamiseen sekä petostentorjunnan työkaluna toimivan Arachne-tietojärjestelmän käyttöön säilyvät päivitetystä suunnitelmassa ennallaan. Nämä välitavoitteet tulee saavuttaa tyydyttävästi ennen kuin Puolalle voidaan maksupyyntöjen perusteella suorittaa maksatuksia tukivälinevaroista.

Puolan suunnitelman päivitys perustuu RRF-asetuksen 18(2) artiklan perusteella maan saannon supistumiseen, 14(2) artiklan perusteella lisälainojen pyytämiseen sekä 21(1) artiklan perusteella määriteltyihin objektiivisiin olosuhteisiin, joihin jäsenvaltion viranomaiset eivät ole voineet vaikuttaa.

Päivitys sisältää lisäksi RRF-asetuksen 21c artiklan mukaisen REPowerEU-luvun.

Päivityksen sisältö

RRF-asetuksen 14(2) artiklan perusteella Puola ehdottaa suunnitelmansa päivittämistä kuuden toimenpiteen osalta, 18(2) artiklan perusteella neljän toimenpiteen osalta ja 21 artiklan perusteella 55 toimenpiteen osalta. Lisäksi korjataan joitain kirjoitusvirheitä, jotka eivät vaikuta suunnitelman sisältöön.

REPowerEU-luku

REPowerEU on osa elpymis- ja palautumistukivälinettä, jonka avustusmuotoiset toimet rahoitetaan EU:n päästökauppatuloilla. Sillä tuetaan vihreää siirtymää ja irtautumista Venäjältä tuodusta fossiilienergiasta. Saadakseen REPowerEU-rahoitusta jäsenvaltioiden on päivitettävä suunnitelmaansa erillisellä REPowerEU-luvulla. Luvussa tulee esittää investoinnit ja uudistukset, joilla edistetään energiavarmuutta, energiahuollon monipuolistamista, uusiutuvien energialähteiden käytön ja energiatehokkuuden lisäämistä, energian varastointikapasiteetin lisäämistä tai fossiilisista polttoaineista riippuvuuden välttämätöntä vähentämistä. Investoinnit ja uudistukset tulee toteuttaa vuoden 2026 kesään mennessä.

Puola saa avustusmuotoista REPowerEU-rahoitusta noin 2,8 miljardia euroa. Puolan REPowerEU-luku sisältää seitsemän uutta uudistusta ja seitsemän uutta investointia. Uudistukset koskevat: (i) uusiutuvien energialähteiden lupien virtaviivaistamista, (ii) uutta sääntelyä sähkön jakeluverkkojen kehittämistä ja tariffeja varten nopeuttaen uusiutuvien energialähteiden integrointia, (iii) uusiutuvien energialähteiden sähköverkkoihin

liittämisen esteiden poistaminen, (iv) energiatehokkuutta lisäävät toimenpiteet ja fossiilisten polttoaineiden käytöstä poistamisen nopeuttaminen kodin lämmityksessä, minkä pitäisi osaltaan lievittää energiaköyhyttä, (v) vihreään siirtymiseen tarvittavat taidot keskeisten alakohtaisten tutkintojen viitekehysten muutoksilla, (vi) analyysi energiayhteisöjen oikeudellisista, organisatorisista ja hallinnollisista esteistä niiden kehityksen helpottamiseksi ja (vii) kestävän liikenteen toimintasuunnitelma. REPowerEU-luku sisältää myös investointeja, jotka edistävät uusiutuvien energialähteiden käyttöönottoa, mukaan lukien (i) offshore-tuulienergiarahasto ja (ii) tuki energian varastointijärjestelmille. Lisäksi tehdään sähköverkkoja tehostavat investoinnit (iii) jakeluverkkojen rakentaminen tai modernisointi maaseudulla. Investoinneilla tuetaan myös energian siirtymäsektoria (iv) energiatukirahaston kautta ja (v) REPowerEU:n uudistuksia ja investointeja toteuttavia instituutioita. Lisäksi investoidaan (vi) maakaasuinfrastruktuurin rakentamiseen, joka osaltaan parantaa energiainfrastruktuuria ja helpottaa välittömien toimitusvarmuustarpeiden täyttämistä.

Suunnitelman REPowerEU-luvun odotetaan edistävän tehokkaasti (arvio A) energiavarmuutta, unionin energiahuollon monipuolistamista, uusiutuvien energialähteiden käytön ja energiatehokkuuden lisäämistä, energian varastointikapasiteetin lisäämistä tai fossiilisista polttoaineista riippuvuuden välttämätöntä vähentämistä ennen vuotta 2030.

Suomi

Suomi toimitti päivitetyn elpymis- ja palautumissuunnitelmansa 5.10.2023 ja komission arvio päivityksestä julkaistiin 21.11.2023. Päivitetyn suunnitelman koko on noin 2,0 mrd. euroa. Suunnitelmasta vihreää siirtymää tukee 52,3 % (alkuperäisessä suunnitelmassa 50,3 %) ja digitaalista siirtymää 28,9 %. Digitaalisen siirtymän osuus ei ole muuttunut maaliskuussa hyväksytyyn päivitykseen jälkeen, mutta komission laskuvirheen johdosta sen oli tuolloin kirjattu olevan 29,9 %.

Suomen suunnitelman päivitys perustuu RRF-asetuksen 21c artiklan mukaisen REPowerEU-luvun lisäämiseen.

Päivitetyn suunnitelman rahoittamiseksi Suomi on REPowerEU-asetuksen mukaisesti pyytänyt siirtämään suunnitelmaansa osan osuudestaan brexit-mukautusvarauksesta eli 14,2 milj. euroa.

Päivityksen sisältö

REPowerEU-luvun lisäksi osana suunnitelman päivitystä vahvistetaan RRF:n kansallista valvontajärjestelmää tarkastusta ja valvontaa koskevalla välitavoitteella koskien kansallisen riskienhallinta- ja petostentorjuntastrategian valmistelua. Välitavoite sisältää valtiovarainministeriön asetuksen voimaantulon, jolla varmistetaan riskienhallinnan ja valvonnan vähimmäisvaatimukset tukiviranomaisille unionin taloudellisten etujen suojaamiseksi sekä koordinaatioelimen ohjeistuksen riskienhallintaan ja petostentorjuntaan liittyvien suuntaviivojen laatimisen.

REPowerEU-luku

REPowerEU on osa elpymis- ja palautumistukivälinettä, jonka avustusmuotoiset toimet rahoitetaan EU:n päästökauppatuloilla. Sillä tuetaan vihreää siirtymää ja irtautumista Venäjältä tuodusta fossiilienergiasta. Saadakseen REPowerEU-rahoitusta jäsenvaltioiden on päivitettävä suunnitelmaansa erillisellä REPowerEU-luvulla. Luvussa tulee esittää investoinnit ja uudistukset, joilla edistetään energiavarmuutta, energiahuollon

monipuolistamista, uusiutuvien energialähteiden käytön ja energiatehokkuuden lisäämistä, energian varastointikapasiteetin lisäämistä tai fossiilisista polttoaineista riippuvuuden välttämätöntä vähentämistä. Investoinnit ja uudistukset tulee toteuttaa vuoden 2026 kesään mennessä.

Suomi saa avustusmuotoista REPowerEU-rahoitusta noin 113 milj. euroa sekä Brexit-mukautusvarauksista noin 14 milj. euroa. Suomen REPowerEU-luku sisältää yhden uuden uudistuksen ja kolme uutta investointia. Uudistus koskee ympäristölupamenettelyjen nopeuttamista koskien uusiutuvan energian investointeja. Investointien tavoitteena on 1) kontribuoida Suomen hiilineutraalisuustavoitteeseen (2035 mennessä) tukemalla uusien puhtaiden energiateknologioiden käyttöönottoa ja/tai edistämällä uusiutuvan vedyn tuotantoa ja säilömistä; 2) tukea uusiutuvan energian ratkaisuja koskevaa tutkimus- ja kehitystoimintaa; 3) edistää tuulienergian tuotantoa Ahvenanmaalla.

Suunnitelman REPowerEU-luvun odotetaan edistävän tehokkaasti (arvio A) energiavarmuutta, unionin energiahuollon monipuolistamista, uusiutuvien energialähteiden käytön ja energiatehokkuuden lisäämistä, energian varastointikapasiteetin lisäämistä tai fossiilisista polttoaineista riippuvuuden välttämätöntä vähentämistä ennen vuotta 2030.

Romania

Romania toimitti päivitetyn elpymis- ja palautumissuunnitelmansa 8.9.2023 ja komission arvio päivityksestä julkaistiin 21.11.2023. Päivitetyn suunnitelman koko on noin 28,5 mrd. euroa. Suunnitelmasta vihreää siirtymää tukee 44,1 % (alkuperäisessä suunnitelmassa 41,0 %) ja digitaalista siirtymää 21,8 % (alkuperäisessä suunnitelmassa 20,5 %).

Romanian suunnitelman päivitys perustuu RRF-asetuksen 18(2) artiklan perusteella maan saannon supistumiseen sekä RRF-asetuksen 21(1) artiklan perusteella määriteltäviin objektiivisiin olosuhteisiin, joihin jäsenvaltion viranomaiset eivät ole voineet vaikuttaa.

Päivitys sisältää lisäksi RRF-asetuksen 21c artiklan mukaisen REPowerEU-luvun.

Päivityksen sisältö

Artiklan 18(2) perusteella Romania on ehdottanut kahdeksaan toimenpiteeseen tehtyjä muutoksia alentamalla rahoitusosuutensa enimmäismäärää. Useita investointeja on poistettu tai supistettu. Näiden mukautusten määrä on 2,11 miljardia euroa, mikä vastaa rahoitusosuuden enimmäismäärän mukauttamista alaspäin.

Artiklan 21(1) perusteella Romania on ehdottanut 48 toimenpiteeseen muutoksia objektiivisten olosuhteiden vuoksi. Näihin muutoksiin sisältyy erityisesti mukautuksia sekä investointeja että uudistuksia sisältäviin tavoitteisiin ja välitavoitteisiin, joiden Romania on todennut olevan nykyisessä muodossaan mahdottomia saavuttaa, koska kustannukset ovat nousseet merkittävästi ja toimitusketjun rajoitteet ovat aiheuttaneet viivästyksiä. Vuonna 2022 Romanian talouteen vaikuttivat useat tekijät, kuten toimitusketjujen häiriöt erityisesti rakennusmateriaalien ja -laitteiden osalta sekä hinnankorotukset erityisesti energian ja rakentamisen osalta.

REPowerEU-luku

REPowerEU on osa elpymis- ja palautumistukivälinettä, jonka avustusmuotoiset toimet rahoitetaan EU:n päästökauppataloilla. Sillä tuetaan vihreää siirtymää ja irtautumista

Venäjältä tuodusta fossiilienergiasta. Saadakse REPowerEU-rahoitusta jäsenvaltioiden on päivitettävä suunnitelmaansa erillisellä REPowerEU-luvulla. Luvussa tulee esittää investoinnit ja uudistukset, joilla edistetään energiavarmuutta, energiahuollon monipuolistamista, uusiutuvien energialähteiden käytön ja energiatehokkuuden lisäämistä, energian varastointikapasiteetin lisäämistä tai fossiilisista polttoaineista riippuvuuden välttämättömyyden vähentämistä. Investoinnit ja uudistukset tulee toteuttaa vuoden 2026 kesään mennessä.

Romania saa avustusmuotoista REPowerEU-rahoitusta noin 1,4 mrd. euroa sekä Brexit-mukautusvarauksista noin 43 milj. euroa. Romanian REPowerEU-luku sisältää kaksi uutta uudistusta ja seitsemän investointia. Yksi uudistus luo lainsäädännöllisen viitekehyksen, jonka avulla valtion alueita voi käyttää uusiutuvan energian investointien vauhdittamiseen. Toisen uudistuksen myötä perustetaan yhden luokun palvelupisteitä, joista saa neuvontaa energiatehokkuutta lisääviin kunnostuksiin ja uusiutuvan energian tuotantoon liittyen. Investoinnit pyrkivät vauhdittamaan uusiutuvien energialähteiden hyödyntämistä, energiatehokkuutta lisääviä kunnostuksia sekä työvoiman uudelleen kouluttamista vihreän osaamisen näkökulmasta.

Suunnitelman REPowerEU-luvun odotetaan edistävän tehokkaasti (arvio A) energiavarmuutta, unionin energiahuollon monipuolistamista, uusiutuvien energialähteiden käytön ja energiatehokkuuden lisäämistä, energian varastointikapasiteetin lisäämistä tai fossiilisista polttoaineista riippuvuuden välttämättömyyden vähentämistä ennen vuotta 2030.

Bulgaria

Bulgaria toimitti päivitetyn elpymis- ja palautumissuunnitelmansa 29.9.2023 ja komission arvio päivityksestä julkaistiin 21.11.2023. Päivitetyn suunnitelman koko on noin 6,2 mrd. euroa. Suunnitelmasta vihreää siirtymää tukee 57,5 % (alkuperäisessä suunnitelmassa 58,9 %) ja digitaalista siirtymää 23,1 % (alkuperäisessä suunnitelmassa 25,8 %).

Bulgarian suunnitelman päivitys perustuu RRF-asetuksen 18(2) artiklan perusteella maan saannon supistumiseen sekä RRF-asetuksen 21(1) artiklan perusteella määriteltyihin objektiivisiin olosuhteisiin, joihin jäsenvaltion viranomaiset eivät ole voineet vaikuttaa.

Päivityksen sisältö

Artiklan 18(2) perusteella Bulgaria on ehdottanut muutoksia 14 toimenpiteeseen ja artiklan 21(1) perusteella yhteen toimenpiteeseen objektiivisten olosuhteiden vuoksi. Lisäksi päivityksessä korjataan pieni määrä kirjoitusvirheitä, jotka koskevat erityisesti koulutusuudistuksia. Lisäksi Bulgaria on ilmoittanut, että yhden välitavoitteen osa on saavutettu ennen tukivälilinen yleisten sääntöjen määrittelemää aikaisinta mahdollista päivää, joten kyseinen elementti on poistettu suunnitelmasta.

Irlanti

Irlanti toimitti päivitetyn elpymis- ja palautumissuunnitelmansa 26.10.2023 ja komission arvio päivityksestä julkaistiin 23.11.2023. Päivitetyn suunnitelman koko on noin 914 milj. euroa. Suunnitelmasta vihreää siirtymää tukee 42,0 % (sama kuin alkuperäisessä suunnitelmassa) ja digitaalista siirtymää 34,2 % (alkuperäisessä suunnitelmassa 32,0 %).

Irlannin suunnitelman päivitys perustuu RRF-asetuksen 18(2) artiklan perusteella maan saannon supistumiseen sekä RRF-asetuksen 21(1) artiklan perusteella määriteltyihin objektiivisiin olosuhteisiin, joihin jäsenvaltion viranomaiset eivät ole voineet vaikuttaa.

Päivityksen sisältö

Artiklan 18(2) perusteella Irlanti on ehdottanut kahden toimenpiteen poistamista ja artiklan 21(1) perusteella viiden toimenpiteen muokkaamista objektiivisten olosuhteiden vuoksi.

Unkari

Unkari toimitti päivitetyn elpymis- ja palautumissuunnitelmansa 31.8.2023 ja komission arvio päivityksestä julkaistiin 23.11.2023. Päivitetyn suunnitelman koko on noin 10,4 mrd. euroa, josta avustuksia on 6,5 mrd. euroa ja lainoja 3,9 mrd. euroa. Suunnitelmasta vihreää siirtymää tukee 67,1 % (alkuperäisessä suunnitelmassa 48,1 %) ja digitaalista siirtymää 29,1 % (sama kuin alkuperäisessä suunnitelmassa).

Unkarin suunnitelman päivitys perustuu RRF-asetuksen 14(2) artiklan perusteella 3,9 mrd euron lisälainan pyytämiseen sekä 21(1) artiklan perusteella määriteltyihin objektiivisiin olosuhteisiin, joihin jäsenvaltion viranomaiset eivät ole voineet vaikuttaa.

Päivitys sisältää lisäksi RRF-asetuksen 21c artiklan mukaisen REPowerEU-luvun.

Suunnitelman päivityksen jälkeen 27 tarkastusta ja valvontaa koskevaa välitavoitetta säilyvät ennallaan. Nämä välitavoitteet tulee saavuttaa tyydyttävästi ennen kuin Unkarille voidaan maksupyyntöjen perusteella suorittaa maksatuksia tukivälinevaroista. Kuitenkin Unkari on oikeutettu muiden jäsenvaltioiden tapaan saamaan RRF-asetuksen mukaisesti REPowerEU-ennakkorahoitusosuutensa, joka on 20 % 4,6 mrd. euron REPowerEU-kokonaisrahoituksesta (noin 900 milj. euroa), mikäli neuvosto antaa hyväksyntänsä suunnitelman päivitykselle.

Päivityksen sisältö

Unkari on ehdottanut artiklan 21(1) perusteella 19 toimenpiteen muokkaamista objektiivisten olosuhteiden vuoksi. Unkari on perustellut muutoksia korkealla inflaatiolla, viivästyksiin ja kapasiteettipulaan liittyvillä teknisillä haasteilla täytäntöönpanon aikana, sähköistämisen lisääntyneellä kysynnällä, toimitusketjun muutoksilla Venäjän hyökkäyssodan seurauksena sekä kysynnän puutteella. Lisäksi joitain muutoksia Unkari on perustellut parempien vaihtoehtojen toteuttamisella, jotta toimenpiteiden alkuperäiset tavoitteet voidaan saavuttaa.

Lisäksi korjataan joitakin kirjoitusvirheitä, jotka eivät vaikuta suunnitelman sisältöön.

REPowerEU-luku

REPowerEU on osa elpymis- ja palautumistukivälinettä, jonka avustusmuotoiset toimet rahoitetaan EU:n päästökauppatuloilla. Sillä tuetaan vihreää siirtymää ja irtautumista Venäjältä tuodusta fossiilienergiasta. Saadakseen REPowerEU-rahoitusta jäsenvaltioiden on päivitettävä suunnitelmaansa erillisellä REPowerEU-luvulla. Luvussa tulee esittää investoinnit ja uudistukset, joilla edistetään energiavarmuutta, energiahuollon monipuolistamista, uusiutuvien energialähteiden käytön ja energiatehokkuuden

lisäämistä, energian varastointikapasiteetin lisäämistä tai fossiilisista polttoaineista riippuvuuden välttämätöntä vähentämistä. Investoinnit ja uudistukset tulee toteuttaa vuoden 2026 kesään mennessä.

Unkari saa avustusmuotoista REPowerEU-rahoitusta noin 0,7 mrd. euroa. Unkari on lisäksi hakenut 3,9 mrd. euroa lisälainaa elpymis- ja palautumistukivälineestä REPowerEU-luvun toimien toteuttamiseen. Unkarin REPowerEU-luku sisältää 13 uudistusta ja 16 investointia.

Uudistuksilla pyritään Unkarin sähköverkon kehittämiseen vastaamalla uusiutuvan energian tarpeisiin ja verkkoliityntäprosessin läpinäkyvyyden lisäämiseen. Lisäksi uudistuksiin kuuluvat asuntojen energiatehokkuuden parantaminen, vetytalouden ja geotermisen energian oikeudellisen sääntelyn kehittäminen ja työvoiman vihreiden taitojen edistäminen.

Investointeja kohdistetaan sähköverkon vahvistamiseen ja digitalisoimiseen, vihreän talouden tuotantokapasiteetin edistämiseen ja teollisuuden viherryttämiseen. Investoinneilla tuetaan uusiutuvan vedyn investointeja ja työvoiman vihreiden taitojen koulutusta sekä julkisten rakennusten energiatehokkuutta. Liikenteen osalta tuetaan rataverkon ja autojen sähköistämistä.

Suunnitelman REPowerEU-luvun odotetaan edistävän tehokkaasti (arvio A) energiavarmuutta, unionin energiahuollon monipuolistamista, uusiutuvien energialähteiden käytön ja energiatehokkuuden lisäämistä, energian varastointikapasiteetin lisäämistä tai fossiilisista polttoaineista riippuvuuden välttämätöntä vähentämistä ennen vuotta 2030.

Italia

Italia toimitti päivitetyn elpymis- ja palautumissuunnitelmansa 7.8.2023 ja komission arvio päivityksestä julkaistiin 27.11.2023. Päivitetyn suunnitelman koko on noin 194 mrd. euroa. Suunnitelmasta vihreää siirtymää tukee 39,0 % (alkuperäisessä suunnitelmassa 37,5 %) ja digitaalista siirtymää 25,6 % (alkuperäisessä suunnitelmassa 25,1 %).

Italian suunnitelman päivitys perustuu RRF-asetuksen 18(2) artiklan perusteella maan saannon kasvamiseen sekä 21(1) artiklan perusteella määriteltyihin objektiivisiin olosuhteisiin, joihin jäsenvaltion viranomaiset eivät ole voineet vaikuttaa.

Päivitys sisältää lisäksi RRF-asetuksen 21c artiklan mukaisen REPowerEU-luvun.

Päivityksen sisältö

Italia on ehdottanut artiklan 21(1) perusteella 90 toimenpiteen muokkaamista objektiivisten olosuhteiden vuoksi. Italia on perustellut muutoksia esimerkiksi korkealla inflaatiolla, laillisilla ja teknisillä syillä. Lisäksi on korjattu kirjoitusvirheitä 25 toimenpiteessä.

REPowerEU-luku

REPowerEU on osa elpymis- ja palautumistukivälinettä, jonka avustusmuotoiset toimet rahoitetaan EU:n päästökauppatuloilla. Sillä tuetaan vihreää siirtymää ja irtautumista Venäjältä tuodusta fossiilienergiasta. Saadaksean REPowerEU-rahoitusta jäsenvaltioiden on päivitettävä suunnitelmaansa erillisellä REPowerEU-luvulla. Luvussa

tulee esittää investoinnit ja uudistukset, joilla edistetään energiavarmuutta, energiahuollon monipuolistamista, uusiutuvien energialähteiden käytön ja energiatehokkuuden lisäämistä, energian varastointikapasiteetin lisäämistä tai fossiilisista polttoaineista riippuvuuden välttämätöntä vähentämistä. Investoinnit ja uudistukset tulee toteuttaa vuoden 2026 kesään mennessä.

Italia saa avustusmuotoista REPowerEU-rahoitusta noin 2,8 mrd. euroa. Italian REPowerEU-luku sisältää viisi uutta uudistusta, viisi laajennettua investointia ja 12 uutta investointia. Uudistukset koskevat muun muassa uusiutuvan energian luvitusprosessien sujuvoittamista, ympäristön kannalta haitallisten tukien vähentämistä, biometaanin käytön ja tuotannon kasvattamista sekä vihreään siirtymään liittyvän osaamisen vahvistamista. Investoinnit pyrkivät muun muassa vahvistamaan sähköverkon häiriönsietokykyä, parantamaan energiantuotannon ja sähköverkon kansallista ja rajat ylittävää infrastruktuuria, vahvistamaan kansallisen siirtoverkon digitalisointia, edistämään yritysten mahdollisuuksia tuottaa itse uusiutuvaa energiaa, tukemaan rahoitusinstrumentin avulla julkisen ja sosiaalisen asuntotuotannon energiaremontteja sekä tukemaan kriittisten raaka-aineiden talteenottoa ja kierrätystä edistäviä tutkimusprojekteja.

Suunnitelman REPowerEU-luvun odotetaan edistävän tehokkaasti (arvio A) energiavarmuutta, unionin energiahuollon monipuolistamista, uusiutuvien energialähteiden käytön ja energiatehokkuuden lisäämistä, energian varastointikapasiteetin lisäämistä tai fossiilisista polttoaineista riippuvuuden välttämätöntä vähentämistä ennen vuotta 2030.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Kyseessä on neuvoston täytäntöönpanopäätös, joka perustuu RRF-asetuksessa neuvostolle SEUT 291 artiklan 2 kohdan mukaisesti siirrettyyn täytäntöönpanovaltaan. Neuvosto tekee päätöksensä määränemmistöllä komission ehdotuksesta.

Käsittely Euroopan parlamentissa

Euroopan parlamentti ei osallistu täytäntöönpanopäätösten hyväksymiseen. RRF-asetuksen 25 artiklan mukaan komission on kuitenkin toimitettava ehdotukset neuvoston täytäntöönpanopäätöksiksi yhtäaikaisesti ja yhtäläisin ehdoin Euroopan parlamentille ja neuvostolle ilman aiheetonta viivytystä. RRF-asetuksen 26 artiklassa säädetään elpymis- ja palautumisvuoropuhelusta, jonka puitteissa Euroopan parlamentti voi kutsua komission keskustelemaan elpymis- ja palautumissuunnitelmista ja niiden arvioinnista.

Kansallinen valmistelu

Valtiovarainministeriö
EU-ministerivaliokunta 30.11.2023

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta 1.12.2023

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

-

Taloudelliset vaikutukset

Suomi saa avustusmuotoista REPowerEU-rahoitusta noin 113 milj. euroa sekä Brexit-mukautusvarauksista noin 14 milj. euroa.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

Eduskunta on omien varojen päätöksen (EV 54/2021 vp - HE 260/2020 vp) hyväksymisen yhteydessä edellyttänyt, että käsiteltäessä jäsenmaiden kansallisia elpymis- ja palautumissuunnitelmia Suomi pitää kiinni ehdollisuudesta ja julkisen talouden tervehdyttämisestä kaikkien jäsenmaiden kohdalla, ei hyväksy varojen myöntämistä ilman uskottavia julkisia talouksia tervehdyttäviä rakenteellisia uudistuksia ja edellyttää, että varojen maksatuksen ehtona on sitoutuminen oikeusvaltioperiaatteeseen.

Asiakirjat

Proposal for a Council Implementing Decision amending Implementing Decision (EU) (ST 10161/21 and ST 10161/21 ADD 1) of 13 July 2021 on the approval of the assessment of the recovery and resilience plan for Belgium and Annex

Proposal for a Council Implementing Decision amending Implementing Decision (EU) (EU) (ST 8091/22 INIT; ST 8091/22 ADD 1) of 4 May 2022 on the approval of the assessment of the recovery and resilience plan for Bulgaria and Annex

Proposal for a Council Implementing Decision amending Implementing Decision (ST 10687/21 INIT; ST 10687/21 ADD 1) of 28 July 2021 on the approval of the assessment of the recovery and resilience plan for Croatia and Annex

Proposal for a Council Implementing Decision amending Implementing Decision on the approval of the assessment of the recovery and resilience plan for Cyprus and Annex

Proposal for a Council Implementing Decision amending Implementing Decision on the approval of the assessment of the recovery and resilience plan for Finland and Annex

Proposal for a Council Implementing Decision amending Implementing Decision (EU) (ST 10158/21 and ST 10158/21 ADD 1) on the approval of the assessment of the recovery and resilience plan for Germany and Annex

Proposal for a Council Implementing Decision amending Implementing Decision (EU) (ST 10152/21; ST 10152/2021 ADD 1) of 13 July 2021 on the approval of the assessment of the recovery and resilience plan for Greece and Annex

Proposal for a Council Implementing Decision amending Implementing Decision (EU) (ST 10157/21 INIT; ST 10157/21 ADD 1) of 13 July 2021 on the approval of the assessment of the recovery and resilience plan for Latvia and Annex

Proposal for a Council Implementing Decision amending Implementing Decision on the approval of the assessment of the recovery and resilience plan for Poland and Annex

Proposal for a Council Implementing Decision amending Implementing Decision on the approval of the assessment of the recovery and resilience plan for Romania and Annex

Proposal for a Council Implementing Decision amending Implementing Decision (EU) (ST 11046/21 INIT; ST 11046/21 ADD 1) of 8 September 2021 on the approval of the assessment of the recovery and resilience plan for Ireland

Proposal for a Council Implementing Decision amending Implementing Decision (EU) (ST 15447/22 INIT; ST 15447/22 ADD 1) of 15 December 2022 on the approval of the assessment of the recovery and resilience plan for Hungary

COUNCIL IMPLEMENTING DECISION amending Implementing Decision (EU) (ST 10160/21; ST 10160/21 ADD 1 REV 2) of 13 July 2021 on the approval of the assessment of the recovery and resilience plan for Italy

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

VM/EUS, Finanssineuvos Laura Vartia, p. +358 295 530 228

VM/EUS, Finanssiasiantuntija Jonne Lehtimäki, p. +358 295 530 522

VM/EUS, Finanssiasiantuntija Leena Savolainen, p. +358 295 530 129

VM/EUS, Erityisasiantuntija Matias Partanen, p. +358 295 530 229

VM/EUS, Finanssiasiantuntija Saara Palo, p. +358 295 530 240

etunimi.sukunimi@gov.fi

VAHVA-tunnus

EU/1249/2023

EU/1292/2023

EU/8/2023

Valtiovarainministeriö

Perusmuistio

EU/1248/2023-VM-1

Palmén Olli

22.11.2023

ECOFIN-neuvosto 8.12.2023, Bryssel; 10. Eurooppalainen ohjausjakso 2024: Vuositainen kestävän kasvun selvitys 2024, Varoituskansakoneismia koskeva kertomus 2024, Suositus euroalueen talouspolitiikasta

Kokous

Talous- ja rahoitusasioiden neuvoston kokous 8.12.2023, Bryssel

Eduskuntatunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Ecofin-neuvostossa esitellään Euroopan komission syyspaketti, joka julkaistiin 21.11.2023. Tässä yhteydessä käsiteltävänä ovat kestävän kasvun selvitys 2024, varoituskansakoneismiraportti 2024 sekä suositus euroalueen talouspolitiikasta.

Suomen kanta

Suomi ottaa asian tiedoksi.

Pääasiallinen sisältö

Vuotuinen kestävän kasvun selvitys 2024

Vuotuisessa kestävän kasvun selvityksessä (*Annual Sustainable Growth Survey*) asetetaan EU:n yleiset taloudelliset ja sosiaaliset painopisteet tulevalle vuodelle. Vuoden 2024 kestävän kasvun selvitys esittelee talouspoliittisen suunnitelman, jonka tavoitteena on vahvistaa EU:n koordinoituja toimia EU:n kilpailukyvyyn edistämiseksi vihreän ja digitaalisen siirtymän kautta samalla varmistaen sosiaalisen oikeudenmukaisuuden ja alueellisen yhtenäisyyden.

Kuten aikaisempina vuosina, selvityksessä EU:n talouspolitiikan painopisteinä ovat ympäristön kestävyys, tuottavuus, oikeudenmukaisuus ja makrotaloudellisen vakauden edistäminen kilpailullisen kestävyuden näkökulmasta. Painopisteet ovat linjassa YK:n kestävä kehityksen tavoitteiden kanssa, jotka ovat olennainen osa eurooppalaista ohjausjaksoa.

Rakenteellisiin ja nouseviin haasteisiin vastaaminen kunkin jäsenvaltion kilpailupotentiaalin täysimääräiseksi hyödyntämiseksi on yksi vuoden 2024

eurooppalaisen ohjausjakson painopisteistä. Tämän vuoden ohjausjaksolla tarkastellaan elpymis- ja palautumissuunnitelmien ja koheesiopolitiikan ohjelmien käynnissä olevaa täytäntöönpanoa ja tarkastellaan, miten ne täydentävät toisiaan rahoituksen ja politiikan tulosten osalta. Painopisteenä on erityisesti elpymis- ja palautumistukivälineen ja koheesiopolitiikan rahastojen keskinäinen täydentävyys, joka osoittaa, miten uudistukset toimivat keskeisinä mahdollistajina eri tasojen investoinneille. Se antaa suuntaviivoja myös koheesiopolitiikan ohjelmien tulevaa väliarviointia varten.

1) *Makrotaloudellinen vakaus*

Vuonna 2022 tapahtuneen voimakkaan elpymisen jälkeen EU:n taloudellinen toimeliaisuus on hidastunut korkean inflaation ja kiristyneiden rahoitusolojen vuoksi. Hidastumisesta huolimatta EU:n talous on edelleen osoittanut iskunkestävyytensä. Korkeaan velkaan ja hintaeroihin liittyvät riskit ovat kuitenkin edelleen merkittäviä. Rahoitusolosuhteiden kiristyminen voisi johtaa velkaantumiseen liittyviin jännitteisiin sekä yksityisellä että julkisella sektorilla. Lisäksi hintojen ja kustannusten nousun jatkuvat erot eri maissa lisäävät mahdollisuuksia kilpailukyvyyn heikkenemiseen niissä jäsenvaltioissa, joissa hintojen nousu on voimakkainta.

Vakaus- ja kasvusopimuksen yleisen poikkeuslausekkeen päättyessä vuoden 2023 lopussa finanssipolitiikan on tuettava rahapolitiikkaa inflaation alentamiseksi ja julkisen talouden kestävyden turvaamiseksi, samalla kun se antaa riittävästi tilaa lisäinvestoinneille ja tukee pitkän aikavälin kasvua. Finanssipolitiikan koordinaatio on avainasemassa, kun halutaan auttaa rahapolitiikkaa palauttamaan inflaatio keskipitkän aikavälin tavoitteeseensa. Hallitusten olisi toteutettava koordinoitua ja varovaista finanssipolitiikkaa pitääkseen velan varovaisella tasolla tai kääntäkseen velkasuhteet uskottavalle laskusuunnalle ja purkaa kriiseihin liittyvät energiatukitoimet mahdollisimman pian.

Kuten vuoden 2024 finanssipolitiikan suuntaviivoissa on ilmoitettu, komissio ehdottaa neuvostolle, että alijäämiin perustuvat liiallisen alijäämän menettelyt käynnistettäisiin keväällä 2024 vuoden 2023 toteutumatietojen perusteella voimassa olevien säädösten mukaisesti.

2) *Ympäristön kestävyys*

Euroopan vihreän kehityksen ohjelman sitoumusten perusteella Eurooppa ajaa hiilidioksidipäästöjen vähentämistä ja on vauhdittanut merkittävästi vihreää siirtymää.

Koheesiopolitiikan rahastojen investointituella on myös tärkeä rooli useiden REPowerEU-aloitteen keskeisten toimien toteuttamisessa. EU:n nettonollateollisuuden vahvistaminen on olennaisen tärkeää, jotta voidaan tarjota teknologioita ja komponentteja, joita tarvitaan Euroopan vihreän kehityksen ohjelman toteuttamiseksi, ja jotta Euroopan teollisuus pysyy kilpailukykyisenä.

Jäsenvaltioiden päivitettyissä kansallisissa energia- ja ilmastosuunnitelmissa tulisi esittää kunnianhimoisempia ilmasto- ja energiatoimia EU:n 2030 ilmasto- ja energiavoitteiden mukaisesti. Niiden odotetaan ottavan täysimääräisesti huomioon talouspolitiikan EU-ohjausjakson yhteydessä julkaistut viimeisimmät maakohtaiset suositukset, kuvastavan RRP-ohjelmissaan energia- ja ilmastotoimia ja tutkivan synergiaa muiden EU:n koheesiopolitiikan välineiden kanssa. Komissio antaa jäsenvaltiokohtaiset suositukset suunnitelmaluonnoksistaan joulukuussa 2023 ja odottaa, että ne otetaan täysimääräisesti huomioon lopullisissa suunnitelmissa kesäkuuhun 2024 mennessä.

3) Tuottavuus

Geopoliittiset tapahtumat ovat osoittaneet, että EU:n on edelleen vahvistettava avointa strategista riippumattomuuttaan ja pysyttävä kilpailukykyisenä globaaleilla markkinoilla. EU tarvitsee resilienssiä ja monipuolisia toimitusketjuja taloudellisen turvallisuuden vahvistamiseksi.

EU on sitoutunut vahvistamaan pitkän aikavälin kilpailukykyään ja rakentamaan kestäväää taloutta vastaamalla rakenteellisiin haasteisiinsa. Tuottavuus on tärkein kilpailukykyyn vaikuttava tekijä, ja tuottavuuden kasvattaminen edellyttää sisämarkkinoiden syventämistä ja oikeusvaltioperiaatteen kunnioittamista. Tuottavuuden nostaminen edellyttää vero- ja etuusjärjestelmän sekä tehokkaan koulutuksen kautta vahvoja kannustimia työvoiman tarjonnan sekä joustavan ja osaavan työvoiman saatavuuden lisäämiseksi. Syvät ja yhdentyneet EU:n pääomamarkkinat ovat ratkaisevan tärkeitä EU:n globaalille kilpailukyvyille. Oikeudenmukaisen ja pk-yrityksystävällisen liiketoimintaympäristön edistäminen on avainasemassa sisämarkkinoiden vahvistamisessa.

EU:n taloudellinen kasvu nojaa vahvasti digitalisaation käyttöönottoon. Digitaalitekniikat tarjoavat kilpailuetuja, mutta monilla perinteisillä pk-yrityksillä ei ole resursseja ja taitoja digitalisaation täysimääräiseen hyödyntämiseen, mikä korostaa tarvetta saavuttaa edistystä tällä alalla. EU:n tuottavuuserojen kaventaminen edellyttää keskittymistä myös alueille, joilla tuottavuus on pysähtynyt ja jotka voivat hyötyä elpymis- ja palautumistukivälineen ja koheesiopolitiikan varojen täydentävyydestä aluetasolla.

4) Oikeudenmukaisuus

Asianmukaisilla tasoilla toteutettavilla politiikkatoimilla olisi pyrittävä lisäämään työmarkkinoille osallistumista työllisyyden ja sosiaalisten vaikutusten parantamiseksi. Riittävän ja kestävänsä sosiaalisen suojelun ja osallisuuden politiikan tarve on edelleen suuri. Koheesiopoliittiset rahastot yhdessä kansallisten maaseudun kehittämissuohjelmien kanssa tukevat jäsenvaltioita niiden pyrkimyksissä saavuttaa työllisyyttä, osaamista ja köyhyyden vähentämistä koskevat kansalliset tavoitteensa vuoteen 2030 mennessä. Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin täytäntöönpanon jatkaminen on edelleen ensisijainen poliittinen tavoite sosiaalisen lähentymisen edistämiseksi EU:ssa.

Vihreän ja digitaalisen siirtymän rahoitus EU:ssa

EU:n rahoitus on osoittautunut keskeiseksi keinoksi rahoittaa toimia, jotka ovat tarpeen kilpailukykyisen kestävyuden edistämiseksi kansallisella ja alueellisella tasolla. EU:n talousarvion nykyisten välineiden, erityisesti koheesiopolitiikan rahastojen, tehokas ja joustava käyttö sekä erityisesti elpymis- ja palautumistukivälineen ja sen REPowerEU-lukujen käyttöönotto mahdollistavat sen, että EU voi yhdessä jäsenvaltioiden kanssa tarttua tärkeimpiin haasteisiinsa.

Elpymis- ja palautumistukiväline täydentää koheesiopolitiikan varoja uudistavilla uudistuksilla. Mahdollistavilla uudistuksilla voidaan poistaa investointien pullonkauloja sekä helpottaa ja nopeuttaa kansallisten ja EU-tason rahastojen käyttöönottoa.

Koheesiopolitiikan varat ja elpymis- ja palautumistukivälineen investoinnit takaavat yhdessä kattavan kansallisen, alueellisen ja paikallisen kattavuuden myös vuoden 2026 jälkeen. Osana koheesiopolitiikan väliarviointia jäsenvaltioilla on mahdollisuus tarkastella uudelleen koheesio-ohjelmia, joissa myönnetään varoja niiden alojen ratkaisemiseksi, joilla on kiireellisiä tarpeita ja esiin nousevia haasteita, ja samalla maksimoida synergia.

EU:n poliittisten painopisteiden rahoituksen ja resurssien optimoinnin jatkaminen edellyttää, että EU:n monivuotisen rahoituskehityksen kohdennettu tarkistus hyväksytään ripeästi.

Eurooppalaisen ohjausjakson 2024 pääpiirteet

Elpymis- ja palautumisvälineen täytäntöönpano ja täydentävyys muiden EU:n rahoitusvälineiden kanssa muodostavat eurooppalaisen ohjausjakson vuonna 2024. Vaikka elpymis- ja palautumistukivälineen täytäntöönpanolla jatketaan uudistuksia ja investointeja, jotka vastaavat maakohtaisiin suosituksiin, vuoden 2024 ohjausjaksolla tarkastellaan myös sitä, miten elpymis- ja palautumissuunnitelmat ovat vuorovaikutuksessa muiden EU:n rahoitusvälineiden kanssa yhteisten poliittisten tavoitteiden saavuttamiseksi.

Maaraporteissa ja maakohtaisissa syväanalyysissä yksilöidään rakenteellisia ja nousevia haasteita kunkin jäsenvaltion kilpailukyky potentiaalini hyödyntämiseksi. Vuoden 2024 maaraportit sisältävät arvion edistymisestä kohti Euroopan vihreän kehityksen ohjelman tavoitteita, Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilaria, mukaan lukien työllisyyttä, osaamista, koulutusta ja köyhyyden vähentämistä koskevat vuoden 2030 tavoitteet, sekä teollisuutta haittaavien esteiden poistamisessa.

Eurooppalainen ohjausjakso on edelleen keskeinen väline seurattaessa ja edistettäessä edistymistä kestäväen kehityksen tavoitteiden saavuttamisessa.

Vuoden 2024 maakohtaisissa suosituksissa keskitytään rajalliseen määrään haasteita ja määritetään keskeiset investointitarpeet vuosien 2021-2027 koheesipolitiikan ohjelmien väliarviointia varten. Vaikka alueellisia uudistusohjelmia pannaan täytäntöön ja REPowerEU-lukujen kautta on lisätty lisätoimenpiteitä, jäljellä olevat tai uudet poliittiset haasteet yksilöidään maaraporteissa ja tarvittaessa syväanalyysissä.

Maaraportit ja maakohtaisia suosituksia koskevat ehdotukset muodostavat vuoden 2024 eurooppalaisen ohjausjakson, joka hyväksytään kesäkuussa 2024. Uusi kierros ohjaa myös tulevaa koheesipolitiikan väliarviointia. Euroopan parlamentin, neuvoston, työmarkkinaosapuolten ja muiden keskeisten sidosryhmien osallistuminen on jatkossakin avainasemassa. Tiivis yhteistyö on elintärkeää, ja siihen päästään säännöllisin tapaamisoin ohjausjakson ja elpymis- ja palautumistukivälineen eri vaiheissa.

Jäsenvaltioita kehoitetaan toimimaan aktiivisesti sidosryhmien, mukaan lukien työmarkkinaosapuolet, paikallis- ja alueviranomaiset sekä asiaankuuluvat kansalaisyhteiskunnan organisaatiot, kanssa. Toimielinten välistä vuoropuhelua Euroopan parlamentin ja neuvoston kanssa jatketaan ja varmistetaan talouden ohjausjärjestelmää koskeva demokraattinen vastuu ja kolmikantainen vuoropuhelu.

Lisäksi vuonna 2024 puretaan vakaus- ja kasvusopimuksen yleinen poikkeuslauseke. Finanssipolitiikan on tuettava rahapolitiikkaa inflaation alentamisessa ja julkisen talouden kestävyys turvaamisessa, samalla kun annetaan riittävästi tilaa lisäinvestoinneille ja tuetaan pitkän aikavälin kasvua.

Vuoden 2024 varoitusmekanismia koskeva kertomus

Komission vuosittain julkaisema varoitusmekanismia koskeva kertomus aloittaa makrotalouden epätasapainoja koskevan menettelyn (*Macroeconomic Imbalance Procedure*, MIP). Raportissa seurataan keskeisiä makrotalouden vakautta kuvaavia tunnuslukuja jäsenmaittain. Tärkeimmät tunnusluvut kokoava ns. *MIP scoreboard* sisältää 14 ulkoisia ja sisäisiä taloudellisia epätasapainoja kuvaavaa mittaria. Raportin tunnuslukujen perusteella komissio valitsee maakohtaisen syväanalyysiin (*In-Depth*

Review, IDR) ne jäsenmaat, joilla näyttää olevan ongelmia makrovakaudessa. Tämän vuoden raportissa identifioidaan 11 jäsenmaata syväanalyysin kohteeksi vuonna 2024. Maakohtaiset syväanalyysit komissio julkaisee keväällä.

Raportin mukaan Suomella ei ole havaittu merkittäviä makrovakauteen liittyviä ongelmia, joten komissio ei näe tarvetta syväanalyysin aloittamiselle. Komission valmistelumuistiossa todetaan, että Suomessa kotitalouksien velkaantuminen on suurta, vaikka siihen liittyvät makrotaloudelliset riskit näyttävät olevan vähäisiä. Kotitalouksien velkaantuminen jatkuu, mutta lähes kaikki asuntolainat ovat vaihtuvakorkoisia, mikä altistaa korkojen nousun riskeille. Pankkijärjestelmä vaikuttaa vakaalta ja häiriönsietokykyiseltä huolimatta merkittävistä rajat ylittävistä riskeistä erityisesti muiden Pohjoismaiden kanssa.

Neljästätoista epätasapainoja koskevasta mittarista Suomen kohdalla ainoastaan kaksi mittaria eli yksityisen sektorin velka ja julkinen velka ylittivät ohjeelliset viitearvot.

Maakohtaisen syväanalyysin kohteeksi on ensi vuodelle valittu Alankomaat, Espanja, Italia, Kreikka, Kypros, Portugali, Ranska, Romania, Ruotsi, Saksa, Slovakia ja Unkari. Viime vuodesta poiketen Latviasta, Liettuasta, Luxemburgista, Slovakiasta Tšekistä ja Virosta ei tehdä tänä vuonna syväanalyysia.

Komission suositus talouspolitiikan suosituksiksi euroalueella vuosille 2024-2025

Komissio suosittaa neuvostolle, että se hyväksyisi seuraavat viisi talouspolitiikan suositusta, joiden mukaan euroalueen maiden tulisi yksinään ja yhdessä, myös elpymis- ja palautumissuunnitelmien toimeenpanon avulla, vuosina 2024–2025:

1. Toteuttaa koordinoitua ja varovaista finanssipolitiikkaa pitääkseen velan varovaisella tasolla tai kääntääkseen velkasuhteet uskottavasti laskusuuntaan. Saavuttaa euroalueella yleisesti rajoittava finanssipolitiikan viritys ja siten helpottaa inflaation nopeaa palautumista kahden prosentin tavoitteeseen samalla, kun se pysyy joustavana suuren epävarmuuden vuoksi. Puretaan kriiseihin liittyvät energiatukitoimet mahdollisimman nopeasti ja käytetään säästöjä alijäämien supistamiseen. Samalla kun varmistetaan, että neuvoston suosittelemia menopaineita noudatetaan, mukautetaan finanssipolitiikan viritystä pysyvien inflaatioerojen välttämiseksi. Keskipitkän aikavälin finanssipoliittisten strategioiden kehittäminen varovaisen julkisen talouden keskipitkän aikavälin rahoitusaseman saavuttamiseksi ja tarvittaessa velkakestävyuden vahvistamiseksi asteittaisella ja kestäväällä vakauttamisella sekä laadukkailla julkisilla investoinneilla ja uudistuksilla. Sisällytetään tarvittaessa näihin strategioihin toimenpiteitä julkisten menojen tehokkuuden ja laadun lisäämiseksi sekä eläke- ja terveydenhuoltojärjestelmien kestävyuden ja riittävyyden parantamiseksi.
2. Pidetään yllä korkeaa julkisten investointien tasoa, tuetaan vihreää ja digitaalista siirtymää, vahvistetaan tuottavuutta ja resilienssiä. Nopeuttaa elpymis- ja palautumissuunnitelmien, mukaan lukien niiden REPowerEU-lukujen, täytäntöönpanoa. Hyödynnetään täysimittaisesti koheesipolitiikan ohjelmia ja varmistetaan, että niiden väliarvioinnissa otetaan huomioon muun muassa talouspolitiikan eurooppalaisessa ohjausjaksossa yksilöidyt haasteet ja edistyminen Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin täytäntöönpanossa vähentämättä kuitenkaan niiden yleistä tavoitetta.
3. Tuetaan kansallisten käytäntöjen mukaisesti ja työmarkkinaosapuolten roolia kunnioittaen palkkakehitystä, joka lieventää ostovoiman menetyksiä erityisesti pienituloisilla, ottaen asianmukaisesti huomioon kilpailukykydynamiikka ja välttäen pysyviä eroja euroalueella. Edistetään osaamisen parantamista ja

uudelleenkoulutusta sekä aktiivista työmarkkinapolitiikkaa, jolla puututaan työ- ja osaamispuolaan ja lisätään tuottavuutta. Ryhdytään toimiin helpottaakseen kolmansista maista saapuvien työntekijöiden hallittua laillista maahanmuuttoa työvoimapulasta kärsivillä aloilla täydentäen EU-maiden osajien hyödyntämistä. Turvataan ja vahvistetaan riittäviä ja kestäviä sosiaalista suojelua ja osallisuutta edistäviä järjestelmiä. Varmistetaan työmarkkinaosapuolten tehokas osallistuminen päätöksentekoon ja vahvistetaan työmarkkinaosapuolten vuoropuhelua.

4. Poistetaan investointiesteitä, joilla kavennetaan vihreään ja digitaaliseen siirtymiin liittyvää investointivajetta. Parannetaan erityisesti innovatiivisten yritysten ja pk-yritysten rahoituksen saantia edistämällä edelleen pääomamarkkinaunionia. Varmistaa, että asiaankuuluville strategisille aloille suunnattu julkinen tuki kohdennetaan vääristämättä tasavertaisia toimintaedellytyksiä sisämarkkinoilla ja että tavoitteena on parantaa euroalueen kilpailukykyä ja avointa strategista autonomiaa. Jatkaa euron kansainvälisen roolin vahvistamista ja edistää edelleen digitaalista euroa koskevaa työtä.
5. Seurataan riskejä, jotka liittyvät tiukentuneisiin rahoitusoloihin, erityisesti omaisuuserien laatuun ja niiden mahdollisiin hintojen muutoksiin, myös kiinteistömarkkinoilla. Seurata pankkien ulkopuolisen rahoituksen välityksen kehittymistä systeemisten riskien ja talouteen kohdistuvien kielteisten heijastusvaikutusten muodostumisen estämiseksi. Saatetaan pankkiunioni päätökseen jatkamalla työtä sen kaikilla osa-alueilla, mukaan lukien eurooppalaisen talletussuojajärjestelmän käsittelyä.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

-

Käsittely Euroopan parlamentissa

-

Kansallinen valmistelu

Valtiovarainministeriö
EU-ministerivaliokunta 30.11.2023

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta 1.12.2023

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

-

Taloudelliset vaikutukset

-

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

Euroopan komissio. (2023). 2024 European Semester: Annual sustainable growth survey. COM(2023) 902 final.

Euroopan komissio. (2023). 2024 European Semester: Alert Mechanism Report. COM(2023) 902 final.

Euroopan komissio. (2023). Commission Staff Working Document - 2024 European Semester: Alert Mechanism Report. SWD(2023) 901 final.

Euroopan komissio. (2023). 2024 Euro area recommendation. COM(2023) 903 final.

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

VM/EUS, Finanssiasiantuntija Jonne Lehtimäki, p. +358 295 530 522
VM/EUS, Neuvotteleva virkamies Antti Kekäläinen, p. +358 295 530 386
VM/EUS, Finanssineuvos Laura Vartia, p. +358 295 530 228
VM/KO, Erityisasiantuntija Olli Palmén, p. +358 295 530 593
etunimi.sukunimi@gov.fi

VAHVA-tunnus

EU/1248/2023

Liitteet -

Viite -

Valtiovarainministeriö

Perusmuistio

EU/309/2023-VM-14

Maisala Tiina

23.11.2023

ECOFIN-neuvosto 8.12.2023 Bryssel; 11. Ecofin-neuvoston raportti veroasioista Eurooppa-neuvostolle

Kokous

Talous- ja rahoitusasioiden neuvosto 8.12.2023

Eduskuntatunnus

-

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Neuvostossa hyväksytään Eurooppa-neuvostolle menevä raportti, joka koskee veroasioissa Espanjan Pj-kaudella tehtyä työtä ja saavutettua edistystä.

Raportti on tarkoitus hyväksyä A-kohtana Ecofin-neuvostossa.

Suomen kanta

Suomi voi hyväksyä raportin.

Pääasiallinen sisältö

Neuvosto (Ecofin) raportoi Eurooppa-neuvostolle veroasioista puolivuositin.

Raportissa kuvataan Espanjan puheenjohtajakaudella käsiteltyjä veroasioita ja niissä saavutettua edistystä yritysverotuksen, arvonlisäverotuksen, energiaverotuksen, hallinnollisen yhteistyön aloilla sekä verotuksen alan koordinaatiossa.

Raportista päästiin yksimielisyyteen veroasioiden korkean tason työryhmässä 23.11.2023 ja etenee I/A-asiana Coreperiin ja Ecofin-neuvostoon.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

-

Käsittely Euroopan parlamentissa

-

Kansallinen valmistelu

Valtiovarainministeriö

EU-ministerivaliokunta 30.11.2023

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta 1.12.2023

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

-

Taloudelliset vaikutukset

-

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

WK 14657/2023 rev1

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

VM/VO, finanssineuvos Tiina Maisala, p. 02955 30469
etunimi.sukunimi@gov.fi

VAHVA-tunnus

EU/309/2023
EU/8/2023

Liitteet

Viite

Valtiovarainministeriö

Perusmuistio

EU/309/2023-VM-15

Maisala Tiina

23.11.2023

ECOFIN-neuvosto 8.12.2023 Bryssel; 12. Päätelmät yritysverotuksen Käytännesääntö-työryhmässä saavutetusta edistyksestä

Kokous

Talous- ja rahoitusasioiden neuvosto 8.12.2023

Eduskuntatunnus

E 80/2020 vp

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Neuvostossa hyväksytään Yritysverotuksen käytännesääntötyöryhmän (Code of Conduct Group for Business Taxation) raportti ryhmän työskentelystä vuoden 2023 toisen puoliskon osalta sekä jatkotyötä ohjaavat neuvoston päätelmät.

Raportista ja päätelmistä päästiin yksimielisyyteen käytännesääntötyöryhmässä 22.11.2023. Ne on tarkoitus hyväksyä A-kohtana Ecofin-neuvostossa.

Suomen kanta

Suomi voi hyväksyä neuvoston päätelmät sekä raportin.

Hallitusohjelman mukaisesti hallitus jatkaa työtä veronkierron ja harmaan talouden torjumiseksi. Hallitus seuraa kansainvälisiä verohankkeita ja vaikuttaa aktiivisesti verotuksen kansainvälisen kehitykseen.

Pääasiallinen sisältö

Yritysverotuksen käytännesääntöryhmän (Code of Conduct Group for Business Taxation) tehtävänä on tarkastella jäsenvaltioiden yritysverojärjestelmiä ja arvioida, onko joitakin niihin sisältyviä toimia katsottava haitalliseksi verokilpailuksi. Haitalliseksi katsotaan toimi, joka tiettyjen käytännesäännöissä määriteltyjen kriteerien mukaisesti arvioidaan kohtuuttomasti vaikuttavan yritystoiminnan sisäisiin sijoittumispäätöksiin yhteisössä esimerkiksi siksi, että toimi on suunnattu ainoastaan ulkomaisille yrityksille ja se takaa näille yrityksille edullisemman verokohtelun kuin mihin kyseisen jäsenvaltion yleisen yritysverojärjestelmän soveltaminen johtaisi. Käytännesäännöt eivät ole sitova EU-oikeudellinen instrumentti, mutta jäsenvaltiot ovat sitoutuneet sen noudattamiseen poliittisesti. Käytännesääntöryhmä aloitti myös vuonna 2016 työn yhteisen EU-listan muodostamiseksi yhteistyöhaluttomista kolmansista valtioista verotuksen alalla.

Käytännesääntöryhmä toimittaa Ecofin-neuvostolle raportin työstään aina puolivuositain.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

-

Käsittely Euroopan parlamentissa

-

Kansallinen valmistelu

Valtiovarainministeriö

EU-ministerivaliokunta 30.11.2023

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta 1.12.2023

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

-

Taloudelliset vaikutukset

-

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

WK 14858/2023 rev2

WK 14861/2023 rev1

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

VM/VO, finanssineuvos Tiina Maisala, p. 02955 30469, tiina.maisala@gov.fi

VAHVA-tunnus

EU/309/2023

EU/8/2023

Liitteet

Viite

Euroryhmän ja laajennetun kokoonpanon kokoukset 7.12.2023

Euroryhmä kokoontuu 7.12. kahdessa eri kokoonpanossa: varsinaisen euroryhmän lisäksi laajennetussa kokoonpanossa. Alustavien asialistojen mukaan kokouksissa käsitellään seuraavia asioita:

1. Euromaiden alustavien talousarviosuunnitelmien arviointi sekä euroalueen budjettitilanne ja näkymät kokonaisuudessaan

Euroryhmässä käydään keskustelu euroalueen jäsenmaiden alustavista talousarviosuunnitelmista (Draft Budgetary Plans) vuodelle 2024.

Komissio julkaisi 21.11.2023 arvionsa alustavista talousarviosuunnitelmista osana syyspakettiaan, jossa komissio arvioi jäsenmaiden suunnitelmien olevan joko täysin tai osittain linjassa neuvoston antamien suositusten kanssa tai vaarassa rikkoa neuvoston suosituksia. Komission arvion mukaan euroalueen finanssipolitiikan viritys on hieman vakauttavaa vuonna 2023 ja 2024. Suomen osalta komissio arvioi, että vuoden 2024 alustava talousarviosuunnitelma on vaarassa rikkoa neuvoston hyväksymän suosituksen kansallisesti rahoitettujen nettomenojen kasvun osalta ja finanssipolitiikan virityksen olevan elvyttävä vuonna 2024.

2. Euroalueen suositukset vuodelle 2024

Euroryhmässä käydään alustava keskustelu euroalueen talouspolitiikkaa koskevista suosituksista vuodelle 2024. Komissio on osana syyspakettiaan 21.11.2023 julkaissut ehdotuksen, jossa kehoitetaan euromaita:

- 1) noudattamaan koordinoitua ja varovaista finanssipolitiikkaa velkatasojen pitämiseksi vakaalla tasolla ja niiden laskemiseksi. Saavuttamaan euroalueella rajoittava finanssipolitiikan viritys inflaatiotavoitteen saavuttamisen helpottamiseksi sekä pysymään ketteränä korkean epävarmuuden tilassa. Lakkauttamaan energiatukitoimet;
- 2) varmistamaan julkisten investointien korkea ja kestävä taso ja edistämään yksityisiä investointeja nopeuttamalla elpymis- ja palautumistukivälineen ja koheesipolitiikan ohjelmien täytäntöönpanoa;
- 3) kansallisten käytäntöjen mukaisesti tukemaan palkkakehitystä, joka lieventää työntekijöiden ostovoiman heikkenemistä ottaen huomioon kilpailukyyn dynamiikka sekä edistämään uudelleen kouluttautumista ja aktiivisia työmarkkinatoimia;
- 4) parantamaan kilpailukykyä parantamalla rahoituksen saatavuutta, edistymällä pääomamarkkinaunionissa ja varmistamalla, että julkinen tuki strategisille aloille pysyy kohdennettuna eikä aiheuta vääristymiä sisämarkkinoiden tasapuolisiin toimintaedellytyksiin;

- 5) seuraamaan pankkien ulkopuolisen rahoitussektorin kehitystä järjestelmäriskien ja talouteen kohdistuvien negatiivisten heijastusvaikutusten estämiseksi sekä saattamaan loppuun pankkiunioniin liittyvä työ ml. eurooppalaisen talletussuojajärjestelmän parissa.

Euroryhmän keskustelun jälkeen suositusta käsitellään komiteatasolla joulutammikuussa. Tämän jälkeen tammikuun euroryhmä hyväksyy suosituksen, ja muodollisesti suositus hyväksytään talous- ja rahoitusasioiden neuvostossa tammikuussa. Suositus toimitetaan maaliskuun Eurooppa-neuvostoon ennen lopullista talous- ja rahoitusasioiden neuvoston hyväksyntää.

3. ERM II toiminta

Asiakohdassa keskustellaan valuuttakurssimekanismi ERM II:n toiminnasta. Kroatian otettua euron käyttöön vuoden alusta, mekanismiin osallistuvat tällä hetkellä Tanska ja Bulgaria. Lähentymiskriteerien täyttymistä arvioivat säännönmukaiset komission ja EKP:n raportit julkaistaan loppukeväästä.

Euroryhmän laajennettu kokoonpano:

1. Euroopan pääoma- ja rahoitusmarkkinoiden tulevaisuus

Euroryhmässä jatketaan keskustelua pääoma- ja rahoitusmarkkinoiden tulevaisuudesta. Syksyn kuluessa on kuultu markkinatoimijoiden näkemyksiä. Marraskuun kokouksessa kuultiin myös sijoittajien näkemyksiä, erityisesti institutionaalisia sijoittajia. Joulukuun kokouksessa keskustelun teemana on Euroopan pääomamarkkinoiden kehityksen liikkeellepanijat (drivers for progress).

Liitteet -